

*Hoe graag dolf ik
de grote schat:
het geheim van het leven,
doel van alle verlangen!*

Franz Schreker: **Der Schatzgräber**

5	Voorwoord
6	Foreword
19	Jaarverslag
20	Annual report
54	Begunstigers/ Donors
57	Producties/ Productions 2012
58	De nachtegaal en andere fabels
62	De legende van de onzichtbare stad Kitesj en het meisje Fevronja
66	Deidamia
70	Il turco in Italia
74	Don Carlo
78	Beijing Opera School
80	PoY!
82	Waiting for Miss Monroe
86	Parsifal
90	Der Schatzgräber
94	Written on Skin
98	Ringetje
100	Das Rheingold
104	Die Zauberflöte
108	Prestatieverantwoording 2012
110	Statistical overview 2012
114	Financial policy
115	Financieel beleid
118	Balans en Functionele exploitatierekening
120	Balance and Functional income and expenditure account
123	Tableau de la troupe
124	Colofon/ Colophon

Voorwoord

In het verslagjaar heeft De Nederlandse Opera een zeer avontuurlijk programma met een bijzonder hoog aantal nieuwe producties gerealiseerd. Dit was financieel en organisatorisch mede mogelijk door een groot aandeel internationale coproducties. Met de vier nieuwe coproducties **De nachtegaal en andere fabels**, **De legende van de onzichtbare stad Kitesj en het meisje Fevronja**, **Written on Skin** en **Die Zauberflöte** weet De Nederlandse Opera zich tevens verzekerd van grote internationale zichtbaarheid en erkenning. Dankzij de excellente en verrassende programmering is de zichtbaarheid in de internationale pers en media sterk toegenomen.

In april 2013 viel De Nederlandse Opera zelfs in de prijzen bij de uitreiking van de Opera Awards: **De legende van de onzichtbare stad Kitesj en het meisje Fevronja** won in de categorie beste nieuwe productie, de regisseur Dmitri Tcherniakov werd gelauwerd als beste regisseur en **Written on Skin** won in de categorie beste nieuwe opera.

De kwaliteit van de uitvoeringen was zowel muzikaal als theatraal op zeer hoog niveau. Daarin hadden chef-dirigent Marc Albrecht en artistiek directeur Pierre Audi een belangrijk aandeel. Marc Albrecht oogstte succes met drie uitzonderlijke producties: **Kitesj** en **Der Schatzgräber** zijn voor de eerste keer door De Nederlandse Opera opgevoerd en met **Die Zauberflöte** was in Amsterdam een eigenzinnig gebrachte klassieker uit het operarepertoire te zien. Pierre Audi maakte veel indruk met **Parsifal** en begon in het najaar met de herneming van **Das Rheingold** als aanloop naar de tweede reprise van de cyclus **Der Ring des Nibelungen**.

Het bereik van de educatieve projecten is in vergelijking met 2011 verdubbeld, en met reprises van **PoY!** en **Ringetje** realiseerde De Nederlandse Opera ook in 2012 een aantrekkelijk aanbod voor de jeugd. De samenwerking met het onderwijs, amateurs en professionele culturele organisaties is uitgebreid. Dankzij een hoge inzet op het gebied van educatie, participatie en talentontwikkeling creëert De Nederlandse Opera een breder draagvlak voor de kunstvorm bij jonge generaties en investeert ze in de toptalenten van de toekomst.

De zaalbezetting is ten opzichte van 2011 stabiel gebleven, maar het totale aantal bezoekers is lager dan het jaar daarvoor. Dit komt onder andere door een groot aantal producties waarin minder stoelen beschikbaar waren.

De veruit belangrijkste ontwikkeling van de organisatie was de fusie van de drie stichtingen, Het Muziektheater Amsterdam, Het Nationale Ballet en De Nederlandse Opera. De fusie is de afgelopen drie jaar (2010-2012) voorbereid en geëffectueerd

Foreword

In the year under review De Nederlandse Opera realised an extremely innovative programme by international standards, with an exceptionally high number of new productions. A large proportion of international co-productions helped to make this possible from a financial and organisational point of view. With four co-productions, namely **The Nightingale and Other Fables**, **The Legend of the Invisible City of Kitezh and the Maiden Fevroniya**, **Written on Skin** and **Die Zauberflöte**, De Nederlandse Opera also succeeded in ensuring a high degree of international visibility. Thanks to the excellent and innovative programming its visibility in the international press and media has also increased sharply. In April 2013 De Nederlandse Opera fared well in the Opera Awards: **Written on Skin** won the Best New Opera category, while **The Legend of the Invisible City of Kitezh and the Maiden Fevroniya** won the Best New Production category. Director Dimitri Tcherniakov won the award for best Director.

Both the musical and theatrical aspects of the performances were of the very highest quality. This was in large measure due to the chief conductor Marc Albrecht and the artistic director Pierre Audi. Marc Albrecht reaped success with three exceptional productions: **Kitezh** and **Der Schatzgräber** were staged at De Nederlandse Opera for the first time and with **Die Zauberflöte** an idiosyncratic production of an opera classic was presented in Amsterdam. Pierre Audi made a great impression with **Parsifal** and began the second revival of the cycle **Der Ring des Nibelungen** with the revival of **Das Rheingold** in the autumn.

The educational projects have doubled their reach in comparison with 2011 and with the revivals of **PoY!** and **Ringetje** De Nederlandse Opera once again realised attractive youth productions in 2012. Collaboration with educational institutions, amateurs and professional organisations has been expanded. Thanks to its considerable efforts in the area of education, participation and the development of talent De Nederlandse Opera is creating a broader support base for the art form among the younger generations and is investing in the top talent of the future.

While audience capacity has remained stable in relation to 2011, the total number of visitors is less than in the previous year. This is partly due to there having been a larger number of productions for which fewer seats were available.

By far the most significant development involving the organisation was the merging of the three foundations, The Amsterdam Music Theatre, The Dutch National Ballet and De Nederlandse Opera. During the past three years (2010-2012) preparations

De legende van de onzichtbare stad Kitesj en het meisje Fevronja

met ingang van de Kunstenplanperiode 2013-2016. Dit heeft veel tijd en inzet gekost van de directie, de medewerkers en de Raad van Toezicht. Het fusieproces is soepel verlopen en beide subsidienten hebben daar met hun constructieve houding aan bijgedragen.

De fusie heeft diverse organisatieveranderingen tot gevolg gehad. Door de benoeming van de artistiek directeuren van De Nederlandse Opera en Het Nationale Ballet tot directeur opera en directeur ballet van de gefuseerde organisatie heeft de Raad gekozen voor de continuïteit van het artistiek beleid. Per 1 augustus is Els van der Plas als algemeen directeur in dienst getreden bij Het Muziektheater Amsterdam. Op 22 oktober werd feestelijk afscheid genomen van de zakelijk directeur van De Nederlandse Opera en directievoorzitter van Het Muziektheater Amsterdam Truze Lodder, die na 25 jaar gepassioneerde inzet ten dienste van De Nederlandse Opera en Het Muziektheater Amsterdam per 31 december 2012 de organisatie heeft verlaten wegens vervroegde pensionering. We zijn haar bijzonder erkentelijk voor het standvastige zakelijk beleid en haar daadkracht bij het aanbrengen van verbeteringen in de organisatie en werkprocessen – dit alles ten gunste van de artistieke ontwikkeling van De Nederlandse Opera en de programmering in het Muziektheater als geheel. Truze Lodder was vanaf het begin van haar aantreden als zakelijk directeur van De Nederlandse Opera een overtuigd voorstander en pleitbezorger van de volledige integratie van de drie stichtingen en haar

De legende van de onzichtbare stad Kitesj en het meisje Fevronja

were made for the merger, which came into effect with the commencement of the current 2013-2016 arts subsidy plan. This has cost management, staff and the Supervisory Board a great deal of time and effort. The merging process took place smoothly, aided by the constructive attitude of both subsidising parties.

The merger has resulted in various changes to the organisation. Through its appointment of the artistic directors of De Nederlandse Opera and the Dutch National Ballet as opera director and ballet director within the merged organisation, the Board has opted for continuity of the artistic policy. As of 1 August Els van der Plas was appointed as general director of The Amsterdam Music Theatre. On 22 October the managing director of De Nederlandse Opera and chairperson of the board of directors of The Amsterdam Music Theatre Truze Lodder was given a festive farewell. Truze Lodder left the organisation on 31 December 2012 due to early retirement, after 25 years spent working with passion and dedication for the benefit of De Nederlandse Opera and The Amsterdam Music Theatre. We are especially indebted to her for her resolute administrative policy and her effectivity in implementing improvements to the organisation and work processes, all of which served to benefit the artistic development of De Nederlandse Opera and the programming in the Amsterdam Music Theatre as a whole. From the start of her appointment as managing director of De

vertrek valt samen met de realisering hiervan. De fusie is mede de kroon op haar werk.

Het verslagjaar was op het gebied van de organisatie met recht het jaar van de veranderingen: naast de fusie van De Nederlandse Opera met Het Muziektheater Amsterdam en Het Nationale Ballet en een gedeeltelijke directiewisseling hebben artistiek leider van het Koor Martin Wright en hoofd artistieke zaken Hein Mulders in 2012 de organisatie verlaten.

De veranderingen vonden plaats in een periode waarin de Rijksoverheid en de Gemeente Amsterdam bezuinigden, ook op De Nederlandse Opera, Het Nationale Ballet en Het Muziektheater Amsterdam voor de periode 2013-2016. Veel inspanning en aandacht zijn besteed aan het opstellen van een geïntegreerd beleidsplan en een strategie voor de gefuseerde organisatie.

Het geïntegreerde beleidsplan voor de gefuseerde organisatie in de periode 2013-2016 is in januari 2012 goedgekeurd door de Raden van Toezicht van de drie stichtingen en vervolgens ingediend bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en bij de Gemeente Amsterdam. Positieve advisering over de subsidie voor de periode 2013-2016 heeft wegens de reeds in 2011 aangekondigde bezuinigingen van beide overheden geleid tot een aanzienlijk verminderde subsidie voor de gefuseerde stichting. Per saldo bedraagt de subsidiekorting voor 2013-2016 op de drie stichtingen gezamenlijk circa € 3 miljoen ten opzichte van de in 2011 ontvangen bijdragen. Terwijl de Rijksoverheid heeft besloten om op de subsidie van topinstellingen een korting van 5% door te voeren en hiermee hun continuïteit te blijven waarborgen, heeft de Gemeente Amsterdam juist aan de grootste instellingen de hoogste korting opgelegd.

Ondanks de gevolgen van de bezuinigingen van de overheden zijn we positief gestemd over de toekomst. Financieel gezond en met nieuw elan begint de gefuseerde Stichting Het Muziektheater Amsterdam in 2013 aan een nieuwe fase. De huisgezelschappen De Nederlandse Opera en Het Nationale Ballet hebben een sterke positie. Ze behoren tot de wereldtop en genieten grote internationale bekendheid, wat resulteert in veel samenwerkingsprojecten met collega-instellingen en mediabedrijven wereldwijd. De gefuseerde organisatie kan zich sterker en eenduidiger positioneren als nationaal en internationaal topinstituut voor opera en ballet. De aanwezige ervaring, deskundigheid en hoge professionaliteit op alle specialistische gebieden die voor het vervullen van de missie nodig zijn, bieden een stevige basis voor de versterking van de banden met een breed publiek en andere stakeholders.

Deidamia

Nederlandse Opera, Truze Lodder was a strong supporter and advocate of complete integration of the three foundations and her departure coincides with the realisation of this plan. The merger is one of the crowning achievements of her work.

The year under review was thus the year of great changes within the organisation: besides the merger of De Nederlandse Opera with The Amsterdam Music Theatre and The Dutch National Ballet and the partial change in management, the Choir's artistic director Martin Wright and the head of artistic affairs Hein Mulders left the organisation in 2012.

The changes took place during a period of financial cutbacks imposed by the municipal and state governments, which will also affect De Nederlandse Opera, The Dutch National Ballet and The Amsterdam Music Theatre for the period 2013-2016. Much effort and attention has been focused on drawing up an integrated policy plan and strategy for the merged organisation.

The integrated policy plan for the merged organisation for the period 2013-2016 was approved by the Boards of Governors of the three foundations in January 2012 and subsequently submitted to the Ministry of Education, Culture and Science and to the Municipality of Amsterdam. Positive recommendations regarding the subsidy for the 2013-2016 period have resulted in a substantially reduced subsidy for the merged foundation, due to the municipal and state government cutbacks, which were already announced in 2011. On balance the subsidy cuts to the three foundations for the 2013-2016 period total approximately 3 million in relation to the funding received in 2011. While the state government has decided to impose a 5% cut on the subsidies of top institutions and thus ensure their continued existence, the Municipality of Amsterdam has expressly opted to apply the largest subsidy cut to the biggest institutions.

Despite the effects of the government cutbacks we have a positive attitude to the future. The merged Foundation The Amsterdam Music Theatre embarks on a new phase in 2013 with fresh élan and in a healthy financial state. The resident companies De Nederlandse Opera and The Dutch National Ballet enjoy a strong position. Their world-class status and great international renown results in many collaborative projects with fellow institutions and media companies throughout the world. The merged organisation is capable of positioning itself more strongly and unequivocally as a national and international top-notch institution for opera and ballet. The presently available experience, know-how and extreme professionalism in a variety of specialised areas that are necessary for fulfilling the mission provide a solid basis for strengthening the ties with a broad public and other interested parties.

Parsifal in het Park

In 2012 is door de directie een gezamenlijke strategie voor het gefuseerde instituut ontwikkeld, die in 2013 nader wordt uitgewerkt en vertaald in concrete acties. De drie functies van het nieuwe instituut zijn creëren, produceren en presenteren van opera- en balletproducties van topniveau. Aandachtspunten bij die driedeling zijn topkwaliteit, vakmanschap en het profileren van de theaterlocatie als bestemming. Er zal aandacht worden besteed aan de positionering van het gefuseerde instituut met daarbij inbegrepen de introductie van een nieuwe huisstijl en de implementatie van een vooruitstrevend marketing- en communicatiebeleid. Topkwaliteit zal blijvend worden omarmd en uitgedragen, ook voor de hele organisatie. We willen naast de fantastische producties meer aandacht geven aan de achterkant van de voorkant, oftewel het laten zien van het ambacht en de bedrijvigheid achter de voorstellingen. Het theater is aan vernieuwing toe en zal aan de eisen van de tijd moeten voldoen om een aantrekkelijke bestemming in de stad te worden. In 2013 zal revitalisering van het voorgebouw nadere uitwerking krijgen.

Fondsenwerving is belangrijker dan ooit, gezien de economische crisis en daarmee de teruglopende kaartverkoop. Met het vaststellen van een geïntegreerd beleid voor fondsenwerving en relatiebeheer is begin 2013 een belangrijke stap gezet naar optimale inzet van de aanwezige expertise en het benutten van loyale en betrokken relaties. Niet alleen is het van belang de geldstromen

De nachtegaal en andere fabels

In 2012 management developed a joint strategy for the merged institution, which will be worked out in detail and translated into concrete actions in 2013. The three functions of the new institution are the creation, production and presentation of first-rate opera and ballet productions. Points of particular attention regarding this three-pronged division are top quality, craftsmanship and the promotion of the theatre location as a popular destination. Attention will be given to the ideal positioning of the merged institution, including the introduction of the new house style and the implementation of a progressive marketing and communication policy. Top quality will continue to be embraced and propagated throughout the entire organisation. Besides the fantastic productions we wish to direct more attention towards the world behind the scenes; that is, to display the craftwork and bustle of activity underlying the performances. The theatre is in need of renovation and will have to meet with contemporary demands in order to become one of Amsterdam's appealing destinations. In 2013 the renovation of the front of house will be continued. Fundraising is more important than ever, in view of the economic crisis and the corresponding decrease in ticket sales. In early 2013 an integrated policy for fundraising and relationship management was established. This represented an important step towards ensuring optimal deployment of the available expertise and making the most of loyal and committed contacts. Achieving greater

te diversifiëren, het is tevens een aandachtspunt om nieuwe doelgroepen aan te boren. Dat zal op termijn nieuw publiek creëren. In de nabije toekomst zal er verder worden gewerkt aan een groter maatschappelijk en politiek draagvlak.

Vooruitblik

De Nederlandse Opera zal blijven werken aan een prachtig programma, waarbinnen muzikale topkwaliteit wordt gekoppeld aan verrassende visies op opera en vernieuwing van interpretatie en ontwerp. De Nederlandse Opera zal bovendien meer aandacht vragen voor nieuwe titels en deze nog beter marketen. De Nederlandse Opera zal verder focussen op haar 50ste verjaardag in 2015 met een feestelijk programma dat terugblijkt en vooruitkijkt. Ook intensiveert De Nederlandse Opera het aantal internationale coproducties, hetgeen bevorderlijk is voor het netwerk, de samenwerking en de inkomsten. Om de kwaliteit op niveau te houden en jongeren te stimuleren het operavak in te gaan, besteedt De Nederlandse Opera steeds meer aandacht aan talentontwikkeling. De Nederlandse Opera vervult een leidende en coördinerende rol op het gebied van de ontwikkeling van jonge artiesten en professionals in alle disciplines die de opera rijk is, door het aangaan van diverse samenwerkingsverbanden. Voor het seizoen 2013-2014 staat een grootschalig participatieproject **BOOM! Amsterdam is een opera** gepland rondom de opvoering van de **Ring**-cyclus van Wagner.

Pierre Audi (directeur opera)

Els van der Plas (algemeen directeur)

De legende van de onzichtbare stad Kitesj en het meisje Fevronja

diversification of the flow of funds is not only important in itself, it is also a point to be addressed in order to tap into new target groups. This will create new audiences in time. In the near future there will be more focus on creating a broader base of social and political support.

Looking ahead

De Nederlandse Opera will continue to work on creating a superb programme, linking first-rate musical quality to innovative views on opera and renewal of interpretation and design. De Nederlandse Opera will also draw more attention to new titles and ensure their improved marketing. Moreover, De Nederlandse Opera will focus on its 50th anniversary in 2015 with a festive programme that looks back at the past while also looking ahead to the future. De Nederlandse Opera also aims to increase the number of international co-productions, which is beneficial to its network, collaborations and revenue. In order to maintain top level quality and to stimulate young people to enter the opera-related professions, De Nederlandse Opera will place more and more focus on the development of talent. By entering into various collaborative projects, De Nederlandse Opera takes a leading and co-ordinating role in stimulating development of young artists and professionals in all of opera's numerous disciplines. For the 2013-2014 season a large-scale participation project **BOOM! Amsterdam is een opera** has been planned in conjunction with the performance of Wagner's **Ring** cycle.

Pierre Audi (opera director)

Els van der Plas (general director)

Jaarverslag

Artistiek beleid

Als diversiteit, kwaliteit en uitmuntendheid bepalend zijn voor De Nederlandse Opera, dan was 2012 beslist een zeer succesvol jaar. Zeven nieuwe producties werden door De Nederlandse Opera zelf geproduceerd, er kwamen twee coproducties met internationale partners tot stand, een gastvoorstelling werd naar Amsterdam gehaald en er waren vier reprises te zien – zowel van eigen operasceneringen als van twee producties die zich richtten op de jongere toeschouwers. Aldus werd het publiek met dertien zeer verschillende producties telkens weer opnieuw verrast. Bij drie titels werden aan het Amsterdamse publiek nieuwe regisseurs voorgesteld. Een wereldpremière van Nederlandse bodem, en Russisch, Italiaans en Duits repertoire weerspiegelden een veelvoud aan stijlen voor alle operaliefhebbers.

Debuten en een afscheid

In **De nachtegaal en andere fabels** op muziek van Igor Stravinsky – een internationale coproductie – schotelde de Canadese regisseur Robert Lepage zijn publiek diverse, deels Aziatische theatervormen voor, zoals schaduwspel en poppentheater. Hij toverde de orkestbak van het Muziektheater om in een groot waterbassin. Een aanvulling op deze voorstelling werd geboden door het optreden van de **Beijing Opera School**, een gastvoorstelling in het kader van de internationale programmering door Het Muziektheater Amsterdam, die uitging van de uitvoeringsvorm van de traditionele Chinese opera. Daarbij werd duidelijk hoe goed de eigen programmering van De Nederlandse Opera zich laat combineren met hierheen gehaalde producties uit andere landen.

De Händeltraditie werd voortgezet met **Deidamia**, de zelden opgevoerde laatste opera van de componist, ter afsluiting van een reeks opera's met als onderwerp de mythen over de Atriden, de Trojaanse oorlog en de gevolgen daarvan. In de titelrol schitterde Sally Matthews, die na haar sensationele debuut als Fiordiligi in **Così fan tutte** een graag geziene gast in Amsterdam is. Voor het eerst liet de Russische regisseur Dmitri Tcherniakov zijn werk in Amsterdam zien. Hij ensceeneerde Rimski-Korsakovs **De legende van de onzichtbare stad Kitesj en het meisje Fevronja**, en oogstte daarmee in de landelijke en internationale pers een overweldigend succes. Zowel de regie als het toneelbeeld werd door het Duitse magazine **Opernwelt** genomineerd voor de beste operaproductie uit 2012. Tcherniakov werd uitgeroepen tot beste decorontwerper, onder meer voor **Kitesj**. Het succes van dit in Neder-

Annual report

Artistic policy

If diversity, quality and excellence are defining aspects for De Nederlandse Opera, then 2012 was indisputably a year of resounding success. Seven new productions were staged by De Nederlandse Opera itself, two co-productions were realised with international partners, one guest production was brought to Amsterdam and there were four revivals – including De Nederlandse Opera's own stagings and two productions targeting younger audiences. This resulted in thirteen highly contrasting productions that served to repeatedly surprise and delight the public. In the case of three titles Amsterdam audiences were introduced to new stage directors. A world première of Dutch origins and Russian, Italian and German repertoire reflected a myriad of styles for all opera devotees.

Debuts and a farewell

In **The Nightingale and Other Fables** to music by Igor Stravinsky – an international co-production – the Canadian director Robert Lepage presented audiences with diverse, partly Oriental forms of theatre, such as shadow theatre and puppet theatre. He transformed the orchestral pit of the Music Theatre into a huge pond. This production was complemented by the appearance by the **Beijing Opera School**, a guest production within the framework of The Amsterdam Music Theatre's international programming, based on the performance form of the traditional Chinese opera. This clearly demonstrated how well De Nederlandse Opera's programming lends itself to being combined with productions imported here from abroad.

The Händel tradition was continued with **Deidamia**, the composer's rarely performed final opera, concluding a series of operas with themes based on the descendants of Atreus, the Trojan War and its consequences. The title role was superbly sung by Sally Matthews who has been a popular guest in Amsterdam since her sensational debut as Fiordiligi in **Così fan tutte**. The Russian director Dmitri Tcherniakov staged a work in Amsterdam for the first time, directing Rimsky-Korsakov's **The Legend of the Invisible City of Kitezh and the Maiden Fevroniya** and reaping laudatory reviews in the national and international press. Both the staging and the stage decor were nominated for Best Opera Production of 2012 by the German magazine **Opernwelt**. Tcherniakov was proclaimed best set designer, also for **Kitezh**. The resounding success of this work that is practically unknown in the Netherlands is largely due to the extraordinary performance by the Choir of De Nederlandse

Don Carlo

land praktisch onbekende werk is voor een belangrijk deel te danken aan de bijzondere prestatie van het Koor van De Nederlandse Opera die door het publiek enthousiast werd ontvangen. Het Koor van De Nederlandse Opera werd door **Opernwelt** ook genomineerd als het beste koor. Tot en met het eind van het seizoen in juli was Martin Wright als artistiek leider van het koor verantwoordelijk voor alle koorinstuderingen. Met dit ensemble bereikte hij ook geweldige resultaten in Verdi's **Don Carlo** en Wagners **Parsifal**. Hij nam afscheid om zijn werkzaamheden in de Verenigde Staten voort te zetten. Totdat er een nieuwe koordirigent is benoemd, worden vanaf september 2012 de instuderingen door gastdirigenten verzorgd.

Met **Il turco in Italia** maakte de jonge Frans-Duitse regisseur David Hermann zijn debuut bij De Nederlandse Opera; hij liet een vrolijke opera van Rossini in een nieuw jasje zien. Zoals eerder in **De nachtegaal** betoverde Olga Peretyatko ook in **Il turco in Italia** het Amsterdamse publiek met haar coloraturen.

Verdi en Wagner

Door vrijwel compleet nieuwe bezettingen werden de reprises van **Don Carlo** en **Das Rheingold** extra interessant. Onder leiding van Yannick Nézet-Séguin en zijn Rotterdams Philharmonisch Orkest presenteerde zich – met onder anderen Camilla Nylund, Ekaterina Gubanova, Christopher Maltmann en Mikhail Petrenko – een

Opera, which was enthusiastically received by the public. The Choir of De Nederlandse Opera was also nominated by **Opernwelt** as best choir. Up until the end of the season in July Martin Wright was responsible for preparing the choir for all performances as its artistic director. He also elicited fantastic results from this ensemble in Verdi's **Don Carlo** and Wagner's **Parsifal**. He left the organisation in order to continue his work in the United States. Until the appointment of a new choir conductor, guest conductors will prepare the choir for productions from September 2012 onwards.

The young French-German director David Hermann made his debut at De Nederlandse Opera with **Il turco in Italia**; he presented a cheerful Rossini opera with a new look. As in her prior appearance in **The Nightingale**, Olga Peretyatko once again enchanted Amsterdam audiences with her coloratura.

Verdi and Wagner

The revivals of **Don Carlo** and **Das Rheingold** were especially interesting, due to the almost completely new cast. Conducted by Yannick Nézet-Séguin with his Rotterdam Philharmonic Orchestra, a cast of strikingly impressive Verdi voices for the future presented itself, including Camilla Nylund, Ekaterina Gubanova, Christopher Maltmann and Michail Petrenko. The same applied to the cast of **Das Rheingold** featuring young singers, some of whom had already made appearances in Bayreuth, notably Thomas Johannes Mayer as a youthful Wotan. **Das Rheingold**, conducted by Hartmut Haenchen and staged by Pierre Audi, provided the prelude to the Wagner Year 2013, launching the revival of the complete **Ring** cycle. In conjunction with this a series of projects associated with Wagner will be organised. Audi crowned his list of Wagner productions with a truly exceptional **Parsifal**. The celebrated sculptor Anish Kapoor was invited to create the decor, thus opening the door for stimulating impulses from this separate art form to influence an opera staging by Audi. For the first time in many years the Royal Concertgebouw Orchestra performed a Wagner production in the pit of the Music Theatre, conducted by Iván Fischer. The main roles were sung by Petra Lang, Christopher Ventris and Alejandro Marco-Buhrmester, all significant Wagnerian interpreters of our times – not to mention Falk Struckmann, making his first appearance as Gurnemanz.

The successful revival of **Ringetje**, a compact version of Wagner's **Der Ring des Nibelungen** of somewhat more than an hour's duration, demonstrated how this complex work can also be made accessible to extremely young audiences. Rarely has the hall of the Music Theatre resonated so strongly with youthful élan as during **Ringetje**, with children of all ages able to identify with

bezetting van opvallend goede Verdi-stemmen voor de toekomst. Hetzelfde gold voor de bezetting van **Das Rheingold** met jonge zangers, die echter voor een deel al in Bayreuth hadden opgetreden, met name Thomas Johannes Mayer als een jeugdige Wotan. **Das Rheingold**, met Hartmut Haenchen als dirigent en in regie van Pierre Audi, vormde als opmaat naar het Wagnerjaar 2013 het begin van de reprise van de complete **Ring**-cyclus. In het kader hiervan zal een reeks met Wagner verbonden projecten worden georganiseerd. Audi bekroonde zijn lijst van Wagnerproducties met een wel heel bijzondere **Parsifal**. Voor het toneelbeeld was de gerenommeerde beeldend kunstenaar Anish Kapoor benaderd, waardoor stimulerende impulsen van deze andere kunstvorm konden doorwerken in een opera-enscenering van Audi. Na vele jaren zat bij een Wagnerproductie het Koninklijk Concertgebouw weer in de bak van het Muziektheater, onder leiding van Iván Fischer. In de hoofdrollen stonden met Petra Lang, Christopher Ventris en Alejandro Marco-Buhrmester belangrijke Wagnervertolkers van deze tijd – én met Falk Struckmann, nu voor het eerst als Gurnemanz.

De succesvolle reprise van **Ringetje**, een compacte versie van Wagners **Der Ring des Nibelungen** die iets langer dan een uur duurt, toonde aan hoe dit complexe werk ook voor zeer jonge toeschouwers toegankelijk kan worden gemaakt. Zelden heeft de zaal van het Muziektheater zo geïmagineerd van jeugdig élan als tijdens **Ringetje**, waarbij grote en kleine kinderen zich identificeerden met de edele helden van het operatoneel. Voor de allerkleinsten was de fascinerende klankervaring van **PoY!** een duidelijk bewijs hoe bevredigend en belangrijk het beleven van muziektheater kan zijn voor de toeschouwers van de toekomst. Beide voorstellingen waren voor De Nederlandse Opera een inspiratie om zich in de toekomst nog intensiever te richten op nieuw publiek.

Onbekend, bekend en nieuw

De Duitse componist Franz Schreker was sterk beïnvloed door Wagner. Zijn voor lange tijd vergeten opera **Der Schatzgräber** opende het seizoen 2012-2013. Met deze titel zette De Nederlandse Opera haar speurtocht naar werken uit de vroege 20ste eeuw voort. Dit stuk kreeg in chef-dirigent Marc Albrecht een uitstekende voorvechter, die het in zijn consequente lezing toegankelijk maakte voor een breed publiek. De regie was in handen van Ivo van Hove, de directeur van Toneelgroep Amsterdam. Naast **Kitesj** en **Der Schatzgräber** wijdde Albrecht zich ook aan Mozarts **Die Zauberflöte**. Hij verleende de opzienbarende encensering van Simon McBurney de nodige muzikale lichtheid en speelsheid.

Waiting for Miss Monroe

the noble heroes on the operatic stage. For the very youngest children the fascinating sound experience of **PoY!** clearly demonstrated just how satisfying and important it can be for young audiences of the future to experience music theatre. Both productions were an inspiration for De Nederlandse Opera to target new audiences even more intensively in the future.

Unknown, familiar and new

The German composer Franz Schreker was strongly influenced by Wagner. His long forgotten opera **Der Schatzgräber** opened the 2012-2013 season. With this work De Nederlandse Opera continued its quest to present works from the early 20th century. This opera found an ideal champion in the chief conductor Marc Albrecht, who made it accessible to a wide public with his solidly consistent interpretation. The opera was staged by Ivo van Hove, the director of Toneelgroep Amsterdam. Besides **Kitez** and **Der Schatzgräber** Albrecht also devoted his attention to Mozart's **Die Zauberflöte**. He provided Simon McBurney's sensational staging with the appropriate musical lightness and playfulness. Through McBurney,

Door McBurney, die na **A Dog's Heart** (2010) zijn tweede operascenering in Amsterdam presenteerde, kreeg dit geliefde repertoirestuk geheel vanuit de geest van het volktheater gestalte, en was het tegelijkertijd gericht op een hedendaags, jong publiek. Regisseur en dirigent werden daarbij ondersteund door een overwegend jong en geïnspireerd Mozartensemble, waarbinnen Thomas Oliemans als Papageno zich ontwikkelde tot publieksliefeling. Marc Albrecht leidde het Nederlands Kamerorkest, dat samen met het Nederlands Philharmonisch Orkest het leeuwendeel van de voorstellingen van De Nederlandse Opera begeleidt. Als ensemble van het hoogste niveau bewijst het orkest zich telkens weer in de meest uiteenlopende stijlrichtingen, van barok via Italiaans belcanto en Duitse Romantiek tot werken uit de 20ste eeuw.

Het idee dat standaardrepertoire ook steeds moet worden gemeten aan de nieuwste ontwikkelingen van het muziektheater en dat daarom ook wereldpremières of recent ontstane werken in het middelpunt van de publieke belangstelling moeten komen te staan, wordt omhelsd door De Nederlandse Opera. Twee pro-

who presented his second opera staging in Amsterdam following **A Dog's Heart** (2010), this cherished classic work was given form richly imbued with the spirit of folk theatre, while at the same time being clearly intended to appeal to a contemporary, young audience. The director and conductor were supported in this aim by a predominantly young and inspired Mozart ensemble, with Thomas Oliemans emerging as the public's favourite in the role of Papageno. Marc Albrecht conducted the Netherlands Chamber Orchestra, which, together with the Netherlands Philharmonic Orchestra, accompanies the lion's share of De Nederlandse Opera's performances. As a top-level ensemble the orchestra has proved itself time and again in the most divergent styles, from Baroque through Italian belcanto and German Romanticism to 20th-century works.

De Nederlandse Opera embraces the idea that mainstream repertoire must also be continually measured against the latest developments of music theatre and that world premières of recently composed works must consequently also be placed in the spotlight. Two productions provided a superb and successful illustration of this. The world première of **Waiting for Miss Monroe**, a composition by Robin de Raaff to a libretto by Janine Brogt, took place in association with the Holland Festival in the Amsterdam Stadsschouwburg. The young Dutch director Lotte de Beer displayed her talents in staging the work created by De Raaff on the 50th anniversary of Marilyn Monroe's death. Laura Aikin emerged as a true advocate of modern opera with her total identification with Marilyn Monroe. George Benjamin's internationally celebrated opera **Written on Skin** with a libretto by Martin Crimp was also presented in the Music Theatre. De Nederlandse Opera is a proud co-producer of this production, which has been described as one of the masterpieces of our day. The veteran theatre and opera director Katie Mitchell transformed the medieval subject of **Written on Skin** into a riveting modern experience. The young Swede Elin Rombo gave a convincing performance as Agnès in **Written on Skin**. The countertenor Bejun Mehta, most renowned for his depiction of Baroque opera heroes, astonished audiences for the first time in a contemporary opera performance.

The variety of accompanying orchestras on offer, the virtuosity of the Choir of De Nederlandse Opera and the stagione opera house's freedom to engage specialist singers for each production provide the basis for a diverse and progressive programme. De Nederlandse Opera views innovative renewal of the art form as being of paramount importance and will continue to focus on this ideal during the coming years. Above all in a period with increasingly critical audiences who find themselves constrained by tighter budgets, it is especially important to present

ducties waren hier prachtige en succesvolle voorbeelden van. De wereldpremière van **Waiting for Miss Monroe**, een compositie van Robin de Raaff op een libretto van Janine Brogt, vond in samenwerking met het Holland Festival plaats in de Stadschouwburg Amsterdam. De jonge Nederlandse regisseuse Lotte de Beer benutte bij het door De Raaff ter gelegenheid van de 50ste sterfdag van Marilyn Monroe gecreëerde werk de kans om haar talent te tonen. Laura Aikin ontpopte zich in een totale identificatie met Marilyn Monroe tot een ware advocate van de moderne opera. Daarnaast was in het Muziektheater de internationaal bejubelde opera **Written on Skin** van George Benjamin op een tekst van Martin Crimp te zien. De Nederlandse Opera is met trots coproducent van deze productie, die omschreven werd als een van de meesterstukken van deze tijd. De ervaren toneel- en operaregisseuse Katie Mitchell maakte het middeleeuwse onderwerp van **Written on Skin** tot een pakkende moderne belevenis. De jonge Zweedse Elin Rombo overtuigde als Agnès. De countertenor Bejun Mehta, die eigenlijk vooral bekend is om zijn belichaming van barokke operahelden, verraste voor het eerst met nieuwe muziek.

De variatie aan begeleidende orkesten, de virtuositeit van het Koor van De Nederlandse Opera en de mogelijkheid om als stagione-operahuis gespecialiseerde zangers voor iedere productie te engageren vormen de basis voor een divers en vooruitstrevend programma. Vernieuwing van de kunstvorm staat bij De Nederlandse Opera hoog in het vaandel en daar zal ook de komende jaren aandacht voor zijn. Juist in de tijd dat publiek kritischer wordt en minder te besteden heeft, is het van belang om een verrassend en boeiend operaseizoen te presenteren. In het verslagjaar heeft de moderne muziek een prominente plek gehad met de wereldpremière van **Waiting for Miss Monroe** en de internationale coproductie van **Written on Skin**, die vrijwel meteen na de wereldpremière in het festival van Aix-en-Provence in Amsterdam werd gepresenteerd. Eigenzinnige interpretaties van de klassiekers zijn gerealiseerd met **Parsifal** en **Die Zauberflöte**. Daarnaast heeft De Nederlandse Opera met **Kitesj** en **Der Schatzgräber** Nederlands publiek laten genieten van nieuwe of zelden uitgevoerde opera's. 2012 was een jaar met avontuurlijk programma waarin optimaal gebruik is gemaakt van de technische mogelijkheden en de aanwezige expertise van het Muziektheater.

Ringetje

an innovative and compelling opera season. In the year under review contemporary music was prominently featured, with the world première of **Waiting for Miss Monroe** and the international co-production of **Written on Skin**, which was presented in Amsterdam hot on the heels of its world première in the Festival d'Aix-en-Provence. Idiosyncratic interpretations of the classics were realised with **Parsifal** and **Die Zauberflöte**. In addition, De Nederlandse Opera treated Dutch audiences to new or rarely performed operas with **Kitezh** and **Der Schatzgräber**. 2012 was a year of adventurous programming in which the Music Theatre's rich technical possibilities and available expertise were optimally exploited.

Education and participation Policy developments

The department of Education, Participation and Programming is a central department that develops and carries out activities of De Nederlandse Opera, The Dutch National Ballet and The Amsterdam Music Theatre. The department organises performances, workshops, courses and participation projects for various age groups, ranging from primary and secondary school students to adults.

The most important pillars are investment in audience outreach, the creation of a public support base and the stimulation of talent to ensure that new generations are recruited to practice the various disciplines within the art forms. Concerning all projects,

Educatie en participatie

De afdeling Educatie, Participatie en Programmering is een centrale afdeling die activiteiten ontwikkelt en uitvoert van De Nederlandse Opera, Het Nationale Ballet en Het Muziektheater Amsterdam. De afdeling organiseert voorstellingen, workshops, cursussen en participatieprojecten voor verschillende leeftijdsgroepen, variërend van primair en voortgezet onderwijs tot volwassenen.

De belangrijkste pijlers zijn het investeren in publieksbereik, het creëren van maatschappelijk draagvlak en het stimuleren van talent zodat ook nieuwe generaties zich aangetrokken voelen tot het uitoefenen van de verschillende vakgebieden binnen de kunstvormen. Bij alle projecten ligt er naast kennisoverdracht een grote nadruk op het belevingsaspect: juist door actief mee te doen of door een voorstelling bij te wonen raken mensen betrokken bij een kunstvorm.

In 2012 werd de koers voortgezet waarbij geïnvesteerd is in zowel de kwalitatieve als kwantitatieve verbetering van het aanbod. Er werden trainingen verzorgd voor het team van workshopdocenten en er zijn tal van nieuwe voorstellingen, projecten en initiatieven ontwikkeld.

Gerealiseerde projecten in 2012

Ringetje

Ringetje vertelt het verhaal van Wagners **Der Ring des Nibelungen** in 100 minuten op een voor kinderen toegankelijke wijze. Kinderkoor De Kickers, zangers uit het Koor van De Nederlandse Opera en twee acteurs nemen het publiek mee op een spannende ontdekkingsreis en laten het zo kennismaken met een van de hoogtepunten uit de operageschiedenis. Er vonden twee familievoorstellingen en twee schoolvoorstellingen plaats met in totaal ruim 4750 bezoekers.

PoY!

PoY! is een kleuteropera gespeeld door een zangeres en een celliste. In 2012 waren er in totaal 14 voorstellingen, waarvan 9 schoolvoorstellingen, verdeeld over drie theaters: het Muziektheater, het Bijlmerparktheater en Podium Mozaïek. In totaal waren er ruim 900 bezoekers.

Rusalka

In 2012 is de operaworkshop **Rusalka** ontwikkeld voor het primair onderwijs. In deze workshop maken de leerlingen in twee uur tijd een eigen versie van de opera **Rusalka** van Dvořák. Alle aspecten van opera komen aan bod: ze acteren, zingen, regisseren en houden zich bezig met decor en kostuums.

the emphasis lies not just on the transfer of knowledge, but above all on personal experience: active participation or experiencing a live performance provides the key to people becoming involved with an art form.

In 2012 there was continued investment towards improving both the quality and quantity of the projects on offer. Training courses were provided for the team of workshop teachers and many new performances, projects and initiatives were developed.

Projects realised in 2012

Ringetje

Ringetje tells the tale of Wagner's **Der Ring des Nibelungen** in 100 minutes in a manner accessible to children. The children's choir De Kickers, singers from the Choir of De Nederlandse Opera and two actors invite the audience to join them on a riveting voyage of discovery, thus acquainting them with one of the high points of operatic history. Two family performances and two school performances took place, attracting a total of over 4750 visitors.

PoY!

PoY! is an opera for toddlers performed by a singer and a cellist. In 2012 there were a total of 14 performances, including 9 school performances divided over three theatres: the Music Theatre, the Bijlmer Park Theatre and Podium Mozaïek. In total there were over 900 visitors.

Rusalka

In 2012 the opera workshop **Rusalka** was developed for primary schools. In this workshop the students make their own version of Dvořák's opera **Rusalka** in the space of two hours. The workshop deals with all aspects of opera: the students act, sing, direct and work on set design and costumes.

Theatrical guided tours

A theatrical guided tour has been developed for children under the age of 12. A singer or dancer takes the group on an exciting tour of discovery through the theatre's treasure chambers, bringing the building to life as a theatre of the imagination. In 2012 a total of 267 children participated in a special guided tour of the Music Theatre.

CKV projects

Of key importance among the range of projects offered to secondary schools are the CKV (Cultural and Arts Awareness) projects, within the framework of the school subject Cultural and Arts

Theatrale rondleidingen

Voor kinderen onder de 12 jaar bestaat er een theatrale rondleiding. De groep wordt door een zangeres of danseres meegenomen op een spannende ontdekkingsreis langs de schatkamers van het theater, waardoor het gebouw voor de kinderen gaat leven als een gebouw van de verbeelding. In 2012 hebben in totaal 267 kinderen een theatrale rondleiding in het Muziektheater gevolgd.

CKV-projecten

Een belangrijke pijler in het aanbod voor het voortgezet onderwijs zijn de CKV-projecten, in het kader van het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming. Dit zijn kennismakingsprojecten waarbij de leerlingen in kleine groepen van maximaal dertig personen intensief worden voorbereid op het voorstellingsbezoek, onder leiding van een opera-, zang- of theaterdocent. In 2012 waren er projecten voorafgaand aan de voorstellingen **De nachtegaal en andere fabels, Deidamia, Il turco in Italia, Don Carlo, Das Rheingold** en **Die Zauberflöte**. In totaal hebben 997 leerlingen deelgenomen aan een CKV-project.

Maak je opera eigen

Het project **Maak je opera eigen** wordt uitgevoerd door een team van jonge professionals en kunstvakstudenten. Drie maanden lang begeleiden zij een groep leerlingen uit het voortgezet onderwijs met het maken van hun eigen voorstelling. Alle aspecten komen daarbij aan bod: regie, muzikale begeleiding, decor, kostuums en belichting. Het project resulteert in een uitvoering op school en een uitvoering in (de buurt van) het Muziektheater, die bezocht zal worden door o.a. 60 leerlingen van een andere school die op dat moment een CKV-workshop volgen in het theater. De deelnemers bezoeken aansluitend dezelfde opera uitgevoerd door De Nederlandse Opera. Dit jaar vonden er projecten plaats rondom de voorstellingen **Il turco in Italia, Waiting for Miss Monroe** en **Die Zauberflöte**.

Awareness. The aim of these projects is to thoroughly prepare students for a visit to the opera in small groups with a maximum of thirty people, under the guidance of an opera, singing or drama teacher. In 2012 similar projects were held prior to the performances of **The Nightingale and Other Fables, Deidamia, Il turco in Italia, Don Carlo, Das Rheingold** and **Die Zauberflöte**. A total of 997 students took part in a CKV project.

Create your very own opera

The project **Create your very own opera** is carried out by a team of young professionals and arts college students. They assist a group of secondary school students in producing their own opera performance over a period of three months. All aspects are dealt with: staging, the musical accompaniment, decor, costumes and lighting. The project culminates in a performance at school and a performance in the Music Theatre or in its vicinity, attended by an audience including 60 students from another school who are attending a CKV workshop in the theatre at that moment. Directly afterwards, the participants attend the same opera performed by De Nederlandse Opera. This year projects took place in conjunction with the productions of **Il turco in Italia, Waiting for Miss Monroe** and **Die Zauberflöte**.

Young RAST performs Il turco in Italia

During the Opera Europa Weekend Young RAST – an intercultural theatre project of Theater Rast for young people aged from 15 to 24 years – made their very own arrangement of Rossini's opera **Il turco in Italia** in collaboration with De Nederlandse Opera. As part of the process they met various professionals from De Nederlandse Opera, were given a guided tour behind the scenes and attended a rehearsal of **Il turco in Italia** in the Music Theatre.

Opera courses

During the past year four different courses for adults were developed and realised. In particular the courses surrounding Wagner's opera cycle **Der Ring des Nibelungen** attracted a great deal of interest and will be continued in 2013.

Singing at De Nederlandse Opera

In 2012 the second edition took place of the large-scale participation project **Singing at De Nederlandse Opera**, which aims to arouse people's enthusiasm for classical singing and the artistic riches of the opera art form in an accessible manner. A total of 544 people sang in the project. Besides the Big Choir and the Advanced Choir, this year there was also a Children's Choir for

Zingen bij De Nederlandse Opera

Jong RAST speelt Il turco in Italia

Tijdens het Opera Europa Weekend maakte Jong RAST – een intercultureel theaterproject van Theater Rast voor jongeren van 15 tot 24 jaar – i.s.m. De Nederlandse Opera een geheel eigen bewerking van de opera **Il turco in Italia** van Rossini. Als onderdeel van het traject ontmoetten zij verschillende professionals van De Nederlandse Opera, kregen een rondleiding achter de schermen en woonden een repetitie van **Il turco in Italia** in het Muziektheater bij.

Operacursussen

Afgelopen jaar zijn er vier verschillende cursussen voor volwassenen ontwikkeld en gerealiseerd. Vooral de cursussen rondom Wagners operacyclus **Der Ring des Nibelungen** konden op veel belangstelling rekenen en zullen een vervolg krijgen in 2013.

Zingen bij De Nederlandse Opera

In 2012 vond de tweede editie plaats van het grootschalige participatieproject **Zingen bij De Nederlandse Opera**, dat als doel heeft op een toegankelijke wijze mensen te enthousiasmeren voor klassieke zang en de artistieke rijkdom van de kunstvorm opera. In totaal zongen 544 mensen mee. Naast het Grote Koor en het Gevorderdenkoor was er dit jaar ook een Kinderkoor voor kinderen van 9 tot en met 16 jaar. Alle drie de koren repeteerden onder leiding van professionals uit het team van De Nederlandse Opera.

Parsifal

children from 9 to 16 years. All three choirs rehearsed under the guidance of professionals from De Nederlandse Opera team. On the website www.dno.nl/zingen supportive coaching was offered by means of video tutorials providing singing tips. The project culminated in a performance on the stage of the Music Theatre, which was attended by more than 1400 people. The project will be continued in 2013 and 2014.

Co-operation partners

The Amsterdam Music Theatre is a participant in AMUZE, a co-operative partnership between Amsterdam music establishments, music venues and organisations that develops structural programmes in the area of music education in schools. It also participates in TEA: Theatre Education Amsterdam, a co-operative partnership between twelve Amsterdam-based theatres and companies. At an international level there is involvement with RESEO, a Europe-wide network of education departments of opera houses and ballet companies.

There are also co-operative ties with the Amsterdam School of the Arts, the Utrecht School of the Arts, the conservatoires of Utrecht, Alkmaar, The Hague and Amsterdam and the teacher training colleges in Amsterdam and Haarlem. There is also close contact with a number of organisations for arts awareness: Mocca (Amsterdam), Fluxus (Zaandam), Artiance (Alkmaar), Cultuurbrigade (Heemskerk), Pier K (Hoofddorp) and KUVVO (Woerden).

Communication, marketing and events

Using creative and unique marketing campaigns to maintain good communication with its regular audience and reach out to new target groups is of vital importance to De Nederlandse Opera.

Op de website www.dno.nl/zingen werd ondersteunende coaching geboden door middel van videotutorials met zangtips. Het project resulteerde in een optreden op het podium van het Muziektheater, dat door ruim 1400 mensen werd bijgewoond. Het project krijgt een vervolg in 2013 en 2014.

Samenwerkingsverbanden

Het Muziektheater Amsterdam is deelnemer in AMUZE, een samenwerkingsverband van Amsterdamse muziekinstellingen, -podia en -organisaties die een structureel aanbod ontwikkelen op het terrein van de binnenschoolse muziekeducatie. Ook wordt er deelgenomen aan TEA: Theatereducatie Amsterdam, een samenwerkingsverband van twaalf podia en gezelschappen uit Amsterdam. Op internationaal niveau is er de betrokkenheid bij RESEO, een netwerk van educatieafdelingen van operahuizen en balletgezelschappen in Europa.

Verder wordt er samengewerkt met de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, de conservatoria van Utrecht, Alkmaar, Den Haag en Amsterdam en de Pabo's in Amsterdam en Haarlem. Daarnaast is er nauw contact met een aantal instellingen voor Kunstzinnige Vorming: Mocca (Amsterdam), Fluxus (Zaandam), Artiance (Alkmaar), Cultuurbrigade (Heemskerk), Pier K (Hoofddorp) en KUVVO (Woerden).

Communicatie, marketing en evenementen

De Nederlandse Opera streeft ernaar om door creatieve en uitzonderlijke marketingcampagnes bestaand en nieuw publiek te bereiken. De zaalbezetting is in het verslagjaar ten opzichte van 2011 stabiel gebleven. Ondanks de economische crisis heeft een verrassend programma van hoge uitvoeringskwaliteit veel publiek bereikt. Bijna twee derde (62%) van het publiek is afkomstig van buiten Amsterdam en een klein aandeel (3%) komt uit het buitenland. Daarnaast heeft De Nederlandse Opera ook een groot internationaal bereik via diverse media, waaronder de sociale media.

De aandacht van de nationale en internationale pers was in 2012 heel groot. Behalve voor de reguliere programmering met maar liefst zeven premières van nieuwe producties die in Amsterdam zijn vervaardigd was er ook aandacht voor een aantal veranderingen gedurende het verslagjaar. Het betreft de fusie waarvoor een speciale persbijeenkomst is georganiseerd in januari 2012, het afscheid van zakelijk directeur en directievoorzitter Truze Lodder in oktober 2012, de benoeming van Jesús Iglesias Noriega als hoofd Artistieke Zaken in mei en de benoeming van Els van der Plas als nieuwe algemeen directeur van de gefuseerde enti-

In the year under review audience capacity remained stable in relation to 2011. Despite the economic crisis an innovative programme with first-rate performances attracted a large public. Almost two thirds (62%) of the audience came from outside of Amsterdam and a small proportion (3%) came from abroad. In addition De Nederlandse Opera also reaches a large public internationally via diverse media, including social media.

In 2012 there was much coverage in the national and international press. In addition to coverage of the regular programming including no less than seven premières of new productions created in Amsterdam, attention was also given to a number of changes taking place during the year under review. This concerned the merger, for which a special press conference was held in January 2012, the departure of administrative director and chairman of the board of directors Truze Lodder in October 2012, the appointment of Jesús Iglesias Noriega as head of Artistic Affairs in May and the appointment of Els van der Plas as the new general director of the merged organisation in August. In addition the press also reported on special projects, such as the participation project **Singing at De Nederlandse Opera**, the introduction of dual language surtitling and the renovation of the Set Workshop. The production **Orest**, presented by De Nederlandse Opera in December 2011, was proclaimed world première of the year by **Opernwelt**.

Intensified efforts in the area of marketing can be seen in the expansion of online activities, in the prominent presence of promotional campaigns on the radio and in extensive co-operation and collaboration with cultural and community-based organisations, which can open doors to reach new target groups. Besides special campaigns and efforts to reach out to a new public there is naturally also structural investment in maintaining the relationship with the regular public using diverse means of communication, such as the digital newsletter and the free magazine **Odeon**.

Online strategy

De Nederlandse Opera's online presence has become an indispensable part of marketing strategy. In the year under review there was continued investment in online campaigns, involving the use of retargeting strategies, pre-roll campaigns, sponsored Facebook reports, display campaigns and Google Search campaigns.

In 2012 the social media became even more firmly entrenched in the online marketing strategy. The extensive presence of the organisation on diverse social media increased considerably in 2012. For instance, the number of followers on Facebook increased by over 40% to 5500 followers, while on Twitter

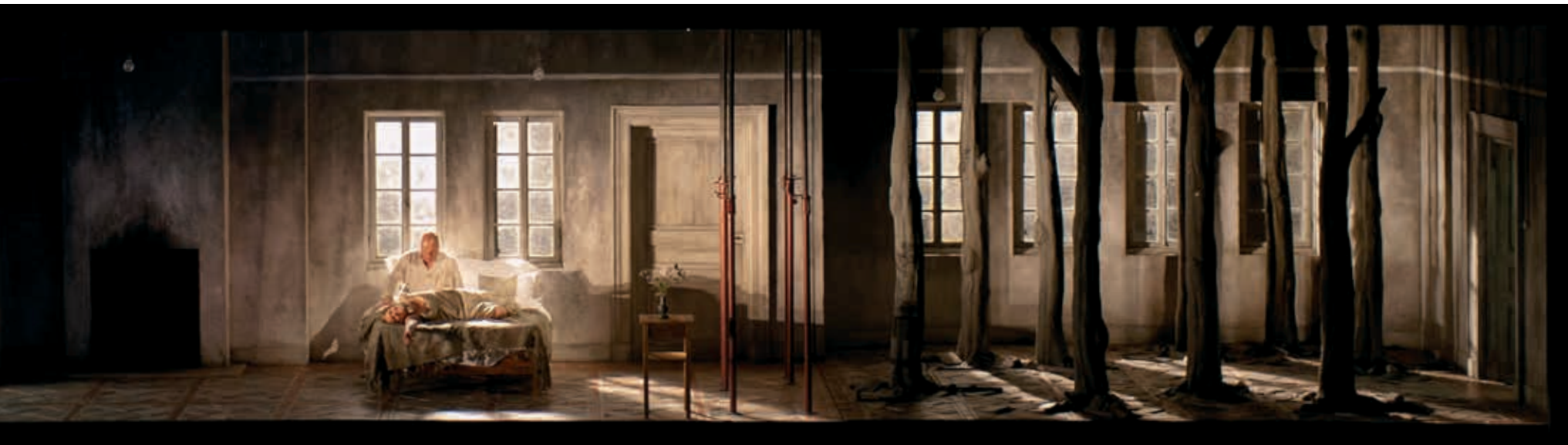
Open dag

teit in augustus. Daarnaast heeft de pers ook bericht over bijzondere projecten, zoals het participatieproject **Zingen bij De Nederlandse Opera**, de introductie van tweetalige boventiteling en de verbouwing van het Decoratelier. De productie **Orest** die De Nederlandse Opera in december 2011 heeft gepresenteerd, werd door **Opernwelt** uitgeroepen tot wereldpremière van het jaar.

De intensivering van de marketinginspanningen uit zich in de verbreding van onlineactiviteiten, in de prominente aanwezigheid van promotiecampagnes op de radio en in uitgebreide samenwerking met culturele en maatschappelijke organisaties die de wegen kunnen openen naar een geïnteresseerd potentieel publiek. Naast bijzondere acties en benaderingen van nieuw publiek wordt uiteraard ook structureel geïnvesteerd in de relatie met het bestaande publiek door middel van diverse communicatiemiddelen, zoals de digitale nieuwsbrief en het gratis magazine **Odeon**.

Onlinestrategie

De aanwezigheid online van De Nederlandse Opera is niet meer weg te denken uit de marketingstrategie. In het verslagjaar werd er nog meer geïnvesteerd in onlinecampagnes, waarbij gebruik is gemaakt van retargetingstrategieën, pre-rollcampagnes, sponsored Facebookverslagen, displaycampagnes en Google Search-campagnes.

Written on Skin

there was approximately a 60% increase to 3249 followers. De Nederlandse Opera also opened its first Pinterest account during the past year.

Besides social media the videos on YouTube also played a significant part in the online strategy. For all new productions a 'Making of' video was posted on www.dno.nl. The 'Making of' videos provide a unique glimpse behind the scenes of each new production. The trailers and 'Making of' videos generated over 254,820 views and more than 1982 hours worth of viewed images of De Nederlandse Opera.

The structural focus on the strategy and the intensification of online means has resulted in a 19% increase in visits to the website of De Nederlandse Opera in relation to 2011. In 2012 more than 553,730 unique visitors accessed the website of De Nederlandse Opera, providing for a combined total of over 684,500 visits.

Opera in the Park

In collaboration with the Holland Festival and NTR, De Nederlandse Opera has developed the tradition of displaying an opera performance on a giant screen in the Amsterdam Oosterpark during the festival period in recent years. In 2012 *Parsifal* could be seen and heard in the park via a direct live streaming from the Music Theatre. The intensive collaboration between the three

De sociale media zijn in 2012 nog sterker verankerd in de onlinemarketingstrategie. De uitgebreide aanwezigheid op de verschillende sociale media nam in 2012 aanzienlijk toe. Zo groeide het aantal Facebookvolggers met ruim 40% naar 5500 volgers en het aantal volgers op Twitter met zo'n 60% naar 3249 volgers. Daarnaast opende De Nederlandse Opera het afgelopen jaar zijn eerste Pinterest-account.

Naast de sociale media speelden ook de video's op YouTube een belangrijke rol in de onlinestrategie. Voor alle nieuwe producties werd er op www.dno.nl een 'Making of'-video geplaatst. In de 'Making of's wordt een uniek kijkje achter de schermen van iedere nieuwe productie geboden. De trailers en 'Making of'-video's zorgden voor ruim 254.820 views en ruim 1982 uur aan bekeken beelden van De Nederlandse Opera.

De structurele aandacht voor de strategie en intensivering van de onlinemiddelen heeft geresulteerd in 19% meer bezoeken op de website van De Nederlandse Opera ten opzichte van 2011. In 2012 wisten ruim 553.730 unieke bezoekers de website van De Nederlandse Opera te vinden, samen goed voor ruim 684.500 bezoeken.

Opera in het Park

In samenwerking met het Holland Festival en NTR heeft De Nederlandse Opera afgelopen jaren de traditie opgebouwd om

partners in the area of technique and communication provides a solid basis for a successful event that attracts a large public.

Uitmarkt

De Nederlandse Opera once again presented a number of performances at the Uitmarkt in 2012. For instance soloists from **Ringetje** gave a foretaste of the performance on one of the outdoor stages, while a free concert in the Kleine Zaal of the Concertgebouw featured songs by Schreker. This involved two soloists from the production **Der Schatzgräber**: tenor Gordon Gietz and baritone André Morsch, accompanied by Reinild Mees on the piano.

Lunch concerts in the Music Theatre

Since the 2011-2012 season the weekly lunch concerts have taken place in the foyer of the Music Theatre. De Nederlandse Opera co-operates with the Netherlands Philharmonic Orchestra, the Dutch National Opera Academy and others to provide the programmes. The lunch concerts enjoy wide popularity and draw large audiences. As a result of their open character they also attract chance passers-by. As the lunch concert audiences are often not regular visitors of opera and ballet performances, they are informed about the programme in the Music Theatre and are regularly invited to participate in a guided tour directly after the concert.

Media exploitation of the opera productions

De Nederlandse Opera has enjoyed a successful collaboration with NTR for decades. In the year under review they have intensified their collaboration in the area of audiovisual techniques. In 2012 audio recordings of all opera productions and audiovisual recordings of four opera productions were jointly realised by the two parties. During their performance period all opera productions are broadcast on Radio 4, the majority of them live. Audiovisual recordings were made of **Deidamia**, **Kitez**, **Parsifal** and **Die Zauberflöte**. During December the Opera Month the following opera productions were broadcast on Nederland 2: **Iphigénie en Aulide**, **Iphigénie en Tauride** (recorded in September 2011), **Parsifal** and **Kitez**. The productions attracted a total of 142,000 viewers.

De Nederlandse Opera collaborates with Opus Arte to issue the audiovisual recordings on DVD. Since 2005 Opus Arte has built up an extensive and varied catalogue of De Nederlandse Opera productions. In 2012 the DVDs and Blu-ray discs of **I puritani** (recorded in 2009) and **Deidamia** enriched the catalogue. February 2013 saw the issue of the double bill **Iphigénie en Aulide** | **Iphigénie en Tauride**.

In the year under review De Nederlandse Opera also

in de festivalperiode een operavoorstelling op een grootscherm in het Amsterdamse Oosterpark te vertonen. In 2012 was via een rechtstreekse livestreaming vanuit het Muziektheater **Parsifal** in het park te zien en te horen. De intensieve samenwerking van de drie partners op het gebied van techniek en communicatie vormt een goede basis voor een geslaagd evenement met een groot publieksbereik.

Uitmarkt

Ook in 2012 presenteerde De Nederlandse Opera op de Uitmarkt meerdere optredens. Op een van de podia buiten hebben bijvoorbeeld solisten van **Ringetje** een voorproefje laten horen en in de Kleine Zaal van het Concertgebouw was een gratis concert met liederen van Schreker te beluisteren. Twee solisten uit de productie **Der Schatzgräber**, tenor Gordon Gietz en bariton André Morsch, gaven daar acte de présence, op piano begeleid door Reinild Mees.

Lunchconcerten in het Muziektheater

Vanaf het seizoen 2011-2012 vinden de wekelijkse lunchconcerten plaats in de publieksfoyer van het Muziektheater. Bij de programmering werkt De Nederlandse Opera samen met het Nederlands Philharmonisch Orkest, de Dutch National Opera Academy en anderen. De lunchconcerten genieten een grote bekendheid en worden heel goed bezocht. Door het open karakter trekken ze ook toevallige passanten. Omdat de lunchconcertbezoekers vaak nog geen geregelde opera- of balletbezoekers zijn, worden ze geïnformeerd over het programma in het Muziektheater en krijgen ze regelmatig de gelegenheid om aansluitend aan het concert een rondleiding bij te wonen.

Media-exploitatie van de operaproducties

De Nederlandse Opera werkt al decennia succesvol samen met NTR. De samenwerking is in het verslagjaar op het gebied van de audiovisuele techniek geïntensiveerd. In 2012 zijn gezamenlijk door beide partijen audioregistraties van alle operaproducties en audiovisuele registratie van vier operaproducties gerealiseerd. Alle operaproducties zijn gedurende de voorstellingsreeks te horen geweest op Radio 4, in de meeste gevallen live. De audiovisuele registraties zijn gemaakt van **Deidamia**, **Kitesj**, **Parsifal** en **Die Zauberflöte**. In December Operamaand zijn op Nederland 2 de volgende operaproducties uitgezonden: **Iphigénie en Aulide** | **Iphigénie en Tauride** (opgenomen in september 2011), **Parsifal** en **Kitesj**. In totaal hebben de producties 142.000 kijkers bereikt.

Voor het uitbrengen van de audiovisuele registraties op beeldrasters werkt De Nederlandse Opera samen met Opus Arte.

Parsifal

Beijing Opera School

entered into a long-term co-operative partnership with Challenge. In the autumn of 2012 a CD series of Amsterdam opera productions was launched with the issue of the **Elektra** CD, recorded live by The Amsterdam Music Theatre audiovisual service during performances of De Nederlandse Opera in 2011. The result was highly acclaimed by the international press.

Fundraising and relationship management

2012 saw the continuance of the strategy developed in 2011 for fundraising involving private individuals, businesses and funds. In all cases the goal was to achieve long-term commitments based on relevance, shared values and mutual benefit. Active relationship management is an important instrument in this context.

Throughout the year De Nederlandse Opera welcomed a great number of enthusiastic opera devotees who have undertaken the commitment to become a donor for a period of five years by means of a notarial deed. Among its gestures of gratitude, De Nederlandse Opera has invited the donors for behind the scenes tours and they regularly receive a special newsletter keeping them up-to-date with the activities of De Nederlandse Opera and other activities in the Music Theatre.

Since the autumn of 2012 active fundraising has been underway for the special project **Help Renovate the Set Workshop**, which seeks extra funds to enhance the renovation of the Set

Sinds 2005 is er bij Opus Arte een uitgebreide en gevarieerde catalogus van de producties van De Nederlandse Opera opgebouwd. Deze is in 2012 verrijkt met de dvd's en blu ray's van **I puritani** (opgenomen in 2009) en **Deidamia**. In februari 2013 is het tweeluik **Iphigénie en Aulide**/**Iphigénie en Tauride** uitgebracht.

In het verslagjaar is De Nederlandse Opera ook een langjarige samenwerking aangegaan met Challenge. In het najaar 2012 is met het uitbrengen van de cd **Elektra**, live opgenomen door de audiovisuele dienst van Het Muziektheater Amsterdam bij de voorstellingen van De Nederlandse Opera in 2011, een cd-serie van operaproducties uit Amsterdam gestart. De reacties van de internationale pers zijn lovend.

Fondsenwerving en relatiebeheer

In 2012 is de strategie voor fondsenwerving onder particulieren, bedrijfsleven en fondsen, die in 2011 is ontwikkeld, verder doorgezet. In alle gevallen wordt er gestreefd naar meerjarige verbintenissen die gebaseerd zijn op relevantie, gedeelde waarden en wederzijds belang. Actief relatiebeheer is hierin een belangrijk instrument.

Gedurende het jaar heeft De Nederlandse Opera een groot aantal enthousiaste operaliefhebbers mogen verwelkomen dat zich per notariële akte voor vijf jaar als donateur heeft verbonden aan het gezelschap. Als dank heeft De Nederlandse Opera hen onder meer uitgenodigd voor kijkjes achter de schermen en ontvingen zij regelmatig een speciale nieuwsbrief waarin zij op de hoogte werden gehouden van de activiteiten van De Nederlandse Opera en andere activiteiten in het Muziektheater.

Vanaf het najaar van 2012 werd actief geworven voor het bijzondere project **Bouw mee aan het Decoratelier**, waarin extra fondsen werden gezocht om de renovatie van het Decoratelier te verrijken met zo duurzaam mogelijke aspecten, zoals zeer geavanceerde ledverlichting en energievoorziening. Het project loopt door tot in 2013.

Net als in het voorgaande jaar heeft de afdeling Fondsenwerving en Relatiebeheer in 2012 met succes steun geworven bij (particuliere) fondsen. Deze bijdragen worden voor specifieke projecten gebruikt, bijvoorbeeld educatieprojecten of compositieopdrachten.

CMS Derks Star Busmann – advocaten, notarissen, belastingadviseurs is sinds 2011 Europees partner van De Nederlandse Opera. Na eerder productiesponsor te zijn geweest, heeft CMS zich als corporate sponsor voor drieënhalf jaar aan De Nederlandse Opera verbonden. CMS en De Nederlandse Opera werken intensief samen om de relatie optimaal te benutten. Zo hebben we

Workshop with optimally sustainable elements, such as a highly advanced form of led lighting and energy supply. The project will continue into 2013.

As in the previous year the Department of Fundraising and Relationship Management successfully obtained support from both state and private funds in 2012. These funds will be used for specific projects, such as educational projects or composition commissions.

CMS Derks Star Busmann – lawyers, notaries, tax advisers has been European partner of De Nederlandse Opera since 2011. A former production sponsor, CMS has undertaken a three-and-a-half year commitment as corporate sponsor of De Nederlandse Opera. CMS and De Nederlandse Opera have worked together intensively to achieve maximum benefit from their relationship. For instance, we developed **OperaFlirt**, an evening-length programme for young people under 30 with a backstage tour and the chance to meet the cast after the performance. **OperaFlirt** won a SponsorRing in 2009. De Nederlandse Opera and CMS have also jointly developed a business community entitled **OperaLounge**. Within its setting we place opera in a wider perspective and join our mutual corporate contacts in taking an in-depth look at the themes that recur in our performances. In 2012 both programmes were once again held successfully.

Friends of De Nederlandse Opera

The Fundraising and Relationship Management department maintains close contact with the Association of Friends of De Nederlandse Opera, which structurally makes a financial contribution towards the activities of De Nederlandse Opera.

In early 2012 Ms Ing Yoe Tan, a former member of the Supervisory Board of De Nederlandse Opera and a member of the Dutch Senate for the Dutch Labour Party, became the chairperson of The Association of Friends of De Nederlandse Opera. Under her leadership the collaboration with De Nederlandse Opera has been further strengthened and expanded. The Association has developed a policy plan and a strategy to increase the number of members in the coming years. Moreover, a great deal of energy has been invested into restructuring the organisation and the financial administration. An extensive survey carried out among the members resulted in many interesting suggestions for the development of new activities. The Friends' activities in 2012 included nine successful film evenings, seven one-day opera trips, a five-day opera trip to Dresden, attendance of a rehearsal of **Idomeneo** and **Don Carlo** and a backstage event with guided tour and buffet. There were five issues of the **Vriendenbulletin**, which

Die Zauberflöte

OperaFlirt ontwikkeld, een avondvullend programma voor jongeren onder de 30 jaar met een rondleiding backstage en na afloop van de voorstelling een ontmoeting met de cast. **OperaFlirt** won in 2009 een SponsorRing. Ook hebben De Nederlandse Opera en CMS samen een business community ontwikkeld onder de naam **OperaLounge**, waarbinnen wij opera in een breder perspectief plaatsen en ons samen met onze wederzijdse relaties verdiepen in de thema's die terugkeren in onze voorstellingen. In 2012 vonden beide programma's wederom met succes plaats.

Vrienden van De Nederlandse Opera

De afdeling Fondsenwerving en Relatiebeheer onderhoudt nauw contact met de Vereniging Vrienden van De Nederlandse Opera, die structureel een financiële bijdrage levert aan de activiteiten van De Nederlandse Opera.

Begin 2012 trad mevrouw Ing Yoe Tan, voorheen lid van de Raad van Toezicht van De Nederlandse Opera en Eerste Kamerlid voor de PvdA, aan als voorzitter van de Vereniging Vrienden van De Nederlandse Opera. Onder haar leiding is de samenwerking met De Nederlandse Opera verder verstevigd en uitgebreid. De Vereniging ontwikkelde een beleidsplan en een strategie om het ledental in de komende jaren te doen groeien. Daarnaast is veel energie gestoken in het herstructureren van de organisatie en de financiële administratie. Een uitgebreide enquête onder de leden

Il turco in Italia

has been given a new look as of September. The traditional photograph yearbook financed by the Friends and reviewing the 2011-2012 season appeared in September. At the Christmas Matinee the Prix d'Amis was awarded to Olga Peretyatko for her role in **Il turco in Italia**. **Kitez** was pronounced the Friends' favourite production. The prizes were announced before the start of the Christmas Matinee by means of a short film produced in collaboration with The Amsterdam Music Theatre audiovisual service. The annual financial contribution to De Nederlandse Opera was used to finance the pre-performance introductions and the cast gathering following the final performance of a production, among other things.

Personnel and organisation

Organisation

In the year under review the staff of the Foundation De Nederlandse Opera consisted of the board of directors and the office of the executive secretary, the singers and management of the Choir of De Nederlandse Opera, Artistic Affairs including the musical staff and directing staff, the Music Library, Dramaturgy, Planning and administrative staff. With its 54 permanently appointed singers the Choir of De Nederlandse Opera provides for the company's artistic continuity. The Choir is highly acclaimed in the Netherlands and abroad and in the year under review it was nominated

leverde veel interessante suggesties op voor het ontwikkelen van nieuwe activiteiten. De Vriendenactiviteiten in 2012 behelsden onder andere negen succesvolle filmavonden, zeven eendaagse operareizen, een vijfdaagse operareis naar Dresden, het bijwonen van een repetitie van **Idomeneo** en **Don Carlo** en een backstage event met rondleiding en buffet. Het **Vriendenbulletin** verscheen vijf keer, vanaf september met een nieuw uiterlijk. Het door de Vrienden gefinancierde traditionele fotojaarboek over het seizoen 2011-2012 verscheen in september. Tijdens de Kerstmatinee werd de Prix d'Amis uitgereikt aan Olga Peretyatko voor haar rol in **Il turco in Italia**. **Kitez** was de favoriete productie van de Vrienden. De prijzen werden voor aanvang van de Kerstmatinee bekend gemaakt door middel van een filmpje dat in samenwerking met de audiovisuele dienst van Het Muziektheater Amsterdam tot stand was gekomen. De jaarlijkse financiële bijdrage aan De Nederlandse Opera werd onder andere besteed aan de inleidingen en de nazit van de cast na de laatste voorstelling van een productie.

Personeel en organisatie

Organisatie

Het personeelsbestand van de Stichting De Nederlandse Opera bestond in het verslagjaar uit de Directie en het Directiesecretariaat, de zangers en leiding van het Koor van De Nederlandse Opera, Artistieke zaken met daarin inbegrepen muzikale staf en regiestaf, Muziekbibliotheek, Dramaturgie, Planning en Zakelijke leiding. Het Koor van De Nederlandse Opera vormt met zijn 54 zangers in vaste dienst de artistieke continuïteit van het gezelschap. Het Koor wordt in binnen- en buitenland geprezen en werd in het verslagjaar door **Opernwelt** en bij de Opera Awards genomineerd als beste koor.

Ondersteunende disciplines die ten dienste staan van De Nederlandse Opera en Het Nationale Ballet zoals Financiën, Personeel en Organisatie, Marketing, Communicatie en Verkoop, Productie- en voorstellingsleiding, Technische Organisatie, Kostuums/Kap en grime, Geïntegreerde planning, Horeca, Publieksbegeleiding, Educatie, Participatie en Programmering, Automatisering en Facilitaire dienst, zijn centraal georganiseerd in de Stichting Het Muziektheater Amsterdam.

Belangrijke veranderingen

In 2012 heeft De Nederlandse Opera een aantal beeldbepalende personen zien vertrekken na een jarenlange verbintenis met het huis. Op 1 oktober 2012 trad de zakelijk directeur, mevrouw Truze Lodder, uit actieve dienst, vooruitlopend op haar vervroegde pen-

as the best choir by **Opernwelt** and **Opera Award**.

Supporting disciplines working in the service of De Nederlandse Opera and The Dutch National Ballet such as the Financial Department, Human Resources, Marketing, Communication and Sales, Production and Stage Management, Technical Organisation, Costumes/Wigs and Make-up, Integrated Planning, Catering, Front of House, Education, Participation and Programming, ICT & Information Management and the Facilities Management department, are centrally organised within the Foundation The Amsterdam Music Theatre.

Significant changes

In 2012 a number of defining figures left De Nederlandse Opera after many years of association with the opera house. On 1 October 2012 the administrative director Ms Truze Lodder retired from active employment in advance of her early retirement planned for 1 January 2013. On Monday 22 October 2012 the Board of Governors and the organisation's staff and contacts gave her a festive send-off. In anticipation of the merger and the new management structure the new general director of The Amsterdam Music Theatre, De Nederlandse Opera and The Dutch National Ballet, Ms Els van der Plas was appointed as of 1 August.

On 1 September 2012 the head of Artistic Affairs Mr Hein Mulders left the organisation in order to accept a challenging new appointment at the Essen opera house. His successor, Mr Jesús Iglesias Noriega, took up his post as of 1 May 2012 after many years working at Teatro Real in Madrid. As of 1 September 2012 the artistic director of the Choir of De Nederlandse Opera, Mr Martin Wright, also left the organisation. During the 2012-2013 season Mr Wright will be replaced by guest choir conductors. De Nederlandse Opera hopes to appoint a new artistic director for the Choir from among these conductors. Mr Brian Fieldhouse, assistant choir conductor also left the organisation as of 1 October 2012 due to retirement.

In anticipation of the merger it was decided in 2011 to merge the central departments in the area of marketing and communication into the integrated department of Marketing, Communication and Sales. In 2012 the integration of these departments continued to take shape under the direction of a single head of Marketing, Communication and Sales, Ms Sandra Eikelenboom. The former head of Communications of De Nederlandse Opera, Mr Marc Chahin, left the organisation on 1 August 2012, after directing a number of communications projects.

After careful analysis it was decided in the autumn of 2012 to also merge the Fundraising and Relationship Management

Der Schatzgräber

sionering per 1 januari 2013. Op maandag 22 oktober 2012 hebben de Raad van Toezicht, de medewerkers van de organisatie en relaties op feestelijke wijze afscheid van haar genomen. Anticiperend op de fusie en de nieuwe directiestructuur is per 1 augustus de nieuwe algemeen directeur voor Het Muziektheater Amsterdam, De Nederlandse Opera en Het Nationale Ballet, mevrouw Els van der Plas, aangetreden.

Op 1 september 2012 heeft het hoofd artistieke zaken, de heer Hein Mulders, de organisatie verlaten om een uitdagende nieuwe functie bij de opera van Essen te aanvaarden. Zijn opvolger, de heer Jesús Iglesias Noriega, is per 1 mei 2012 in dienst getreden nadat hij jarenlang gewerkt heeft bij het Teatro Real in Madrid. Per 1 september 2012 verliet ook de artistiek leider van het Koor van De Nederlandse Opera, de heer Martin Wright, de organisatie. De heer Wright wordt gedurende het seizoen 2012-2013 vervangen door gasterende koordirigenten. Uit deze gasten hoopt De Nederlandse Opera een keuze te kunnen maken voor de benoeming van een nieuwe artistiek leider voor het Koor. Tevens verliet de heer Brian Fieldhouse, assistent-koordirigent, per 1 oktober 2012 de organisatie vanwege zijn pensionering.

Vooruitlopend op de fusie is in 2011 besloten de de centrale afdelingen op het gebied van marketing en communicatie samen te voegen in de geïntegreerde afdeling Marketing, Communicatie en Verkoop. De integratie van deze afdelingen heeft in 2012 ver-

Das Rheingold

departments of De Nederlandse Opera and The Dutch National Ballet. In anticipation of the actual integration of these departments as of 1 January 2013, one of the two former heads, Ms Vroukje Boenk, was invited to lead the integrated department as of 1 October 2012. She is responsible for the further integration of the work processes and the two former teams.

Regarding the management model of the new tripartite management, comprising a general director (chairperson), a director of opera and a director of ballet, the choice has been made to support the team of directors with two separate business managers for opera and ballet. With regard to the opera, Ms Tanja Mlaker was invited to take up the position of business manager of the opera as of 1 August 2012 and to temporarily combine this with her role as project leader of the merging process.

On 1 March 2012 the new head of Human Resources Mr Robert Knoester took up his post, which had remained vacant for nine months following the sudden decease of his predecessor.

der gestalte gekregen onder leiding van één hoofd MCV, mevrouw Sandra Eikelenboom. Het voormalige hoofd Communicatie van De Nederlandse Opera, de heer Marc Chahin, heeft na het leiden van een aantal communicatieprojecten de organisatie per 1 augustus 2012 verlaten.

Na een zorgvuldige analyse werd in het najaar 2012 ook gekozen voor de samenvoeging van de afdelingen Fondsenwerving en Relatiebeheer van De Nederlandse Opera en Het Nationale Ballet. Vooruitlopend op de daadwerkelijke integratie van deze afdelingen per 1 januari 2013 is per 1 oktober 2012 één van beide voormalige hoofden, mevrouw Vroukje Boenk, gevraagd om de geïntegreerde afdeling te gaan leiden. Zij is verantwoordelijk voor de verdere integratie van de werkprocessen en van de twee voormalige teams.

In het bestuursmodel van de nieuwe driehoofdige Directie, bestaande uit een algemeen directeur (voorzitter), een directeur opera en een directeur ballet, is ervoor gekozen om het directie-team te ondersteunen door twee zakelijk leiders voor respectievelijk opera en ballet. Voor opera is mevrouw Tanja Mlaker gevraagd om vanaf 1 augustus 2012 de functie van zakelijk leider opera te vervullen en tijdelijk te combineren met haar functie als projectleider fusie.

Op 1 maart 2012 trad het nieuwe hoofd Personeel en Organisatie, de heer Robert Knoester, aan, nadat deze positie ruim negen maanden vacant was gebleven na het plotselinge overlijden van het voormalige hoofd Personeel en Organisatie.

Begunstigers/Donors

De Nederlandse Opera is de volgende begunstigers zeer dankbaar voor hun steun in 2012

[De Nederlandse Opera is extremely grateful for the support of the following donors in 2012](#)

Margo Andriessen
Architectenbureau Veenendaal & associates Amsterdam
H.J. Atkinson
Dr. H.G.A.M. van der Avoort
Dr. A. Baede en mw. G.L. Oen
Prof.dr. J.T.M. Bank en mr. G.A.M. Middelhoff
Adrie en Valentina Barentsen
Renée van Beuningen
L.M. Bouter en M.E.F. Arts
De heer en mevrouw De Bruin-Heijn
Jan en Marijke Buijs-Kuhlmann
De heer en mevrouw Cladder-van Haersolte
CMS Derks Star Busmann
Louise van Deth
John Endlich
E.O.G. Haitsma Mulier
De heer en mevrouw Hazewinkel-Starrenburg
H.H. Hofstee
John Hopman
C. Houtman
H.J. Hulsebosch en H. Nakamura
F.G. Hovinga
drs. W. Hutter
De heer en mevrouw Lindenbergh-Sluis
Tijo en Christine van Marle
Notaris Mr. Rien Meppelink
Karin Meurs
Anna Riemke van Netten
H. Pinkster
Dieneke Plompen
Lex Plompen
Jan en Cissy Raaijmakers
Wessel Reinink
Jan Spijker
Tom de Swaan
Ing Yoe Tan

Jhr. drs. R.W.F. van Tets
C.H. Teulings
Van der Veldt Timmertechneken
D. van der Ven
Elise Wessels van Houdt
O.L.O. en Tineke de Witt Wijnen-
Jansen Schoonhoven
en vele anonieme donateurs

I. Little Pieces – II. The Fox – III. The Nightingale

The director Robert Lepage combined a number of short works by Stravinsky into a fascinating performance, **The Nightingale and Other Fables** – making use of Oriental theatre techniques such as shadow theatre and water marionettes. The orchestral pit was transformed into a pond, while the orchestra took its place on the stage. Animal fables portray a fantasy world that can effortlessly be applied to humankind. The fox becomes the victim of his own vanity and lust for power. **The Nightingale** is based on a tale by Andersen. This short opera's message is that there is no substitute for genuine art – a moral that still holds true today! The conductor Xian Zhang made an impressive DNO debut with The Hague Philharmonic. Olga Peretyatko sang the title role of **The Nightingale**, enchanting audiences not only with her radiant soprano voice but also with her ravishing appearance. Edgaras Montvidas (the Fisherman) and Ilya Bannik (The Emperor) also gave highly appealing performances.

8 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater
coproductie met/**co-production with** Canadian Opera Company Toronto, Festival d'Aix-en-Provence en/
and Opéra National de Lyon, in samenwerking met/**in co-operation with** Ex Machina, Québec

muzikale leiding

musical direction

Xian Zhang

regie/**stage direction**

Robert Lepage

decor/**sets**

Carl Fillion

kostuums/**costumes**

Mara Gottler

licht/**lighting**

Étienne Boucher

concept marionetten

concept marionettes

Michael Curry

choreografie marionetten

choreography marionettes

Martin Genest

concept Chinese

schimmen

concept Chinese

shadows

Philippe Beau

I. Kleine stukken

Ragtime

Concertino voor cimbaal,
9 solo-instrumenten en
slagwerk

Drie stukken voor

klarinet solo

Klarinet

Hans Colbers

Priboetki

Zang

Mayram Sokolova

Twee gedichten van

Konstantin Balmont

Zang

Elena Semenova

Wiegenliedjes van de kat

Zang

Mayram Sokolova

Vier Russische

boerenliederen

Sopraansolo

Oleksandra Lenyshyn

Koor

Dameskoor van

De Nederlandse Opera

II. De vos

Tenor 1

Andreas Jaeggi

Tenor 2

Edgaras Montvidas

Bas 1

Nabil Suliman

Bas 2

Ilya Bannik

III. De nachtegaal

De nachtegaal

Olga Peretyatko

De kokkin

Elena Semenova

De visser

Edgaras Montvidas

De keizer van China

Ilya Bannik

De kamerheer

Nabil Suliman

De bonze

Yuri Vorobiov

De dood

Mayram Sokolova

Japanse gezanten

Frank Engel

Richard Meijer

Robert Kops

Sopraansolo

Oleksandra Lenyshyn

Altsolo

Anneleen Bijnen

Tenorsolo

Richard Prada

Residentie Orkest

Koor van

De Nederlandse Opera

instudering

chorus master

Martin Wright

I. Kleine stukken – II. De vos – III. De nachtegaal

Regisseur Robert Lepage combineerde korte stukken van Stravinsky tot een fascinerende voorstelling, **De nachtegaal en andere fabels** – gebruikmakend van oosterse theater technieken als schaduwspel en watermarionetten. De orkestbak werd een vijver, het orkest zat op het toneel. Dierenfabels tonen een fantasiewereld die zich moeiteloos naar die van de mensen laat vertalen. De vos wordt het slachtoffer van zijn eigen ijdelheid en machtsstreven. **De nachtegaal** is gebaseerd op een sprookje van Andersen. Deze korte opera wil ons ervan doordringen dat er voor ware kunst geen substituuat is – een moraal die nog steeds actueel is! Dirigente Xian Zhang maakte een indrukwekkend DNO-debuut aan het hoofd van het Residentie Orkest. Olga Peretyatko betoverde in de titelrol van **De nachtegaal** het publiek niet alleen door haar stralende sopraanstem maar ook door haar ravissante verschijning. Ook de bijdragen van Edgaras Montvidas (De visser) en Ilya Bannik (De keizer) vielen zeer in de smaak.

Muzikale toverkunsten en visuele verrassingen *****

'De Chinese dirigente Xian Zhang laat horen dat ze precies weet hoe ze bij Stravinsky de puntjes, trema's en andere accenten op de i moet zetten – of het nu gaat om boertige kwinkslagen, dwars lopende baslijnen of de betoverende klankmengsels die na de pauze aan bod komen in **De nachtegaal**, een operaatje naar het sprookje van Andersen. [...] De nachtegaal zelf heeft zowel de gedaante van een fladderend vogeltje aan een lange steel als die van sopraan Olga Peretyatko, die nog bekoorlijker zingt dan ze eruitziet. Ook de overige zangers van de overwegend Russische cast en het koor van De Nederlandse Opera dragen flonkerende vocale steentjes bij aan deze gedenkwaardige voorstelling, waarin muzikale toverkunsten en visuele verrassingen elkaar alleen maar versterken.'

Frits van der Waa, *de Volkskrant* (16 januari 2012)

Intieme theatertover in een orkestbak vol met water ****

'Ook met louter licht en handen blijf je een wereld van expressie te kunnen tonen. Het resultaat is even fascinerend als ontroerend [...] De muziek versterkt de bedwelling. Razend knap is het dat dirigente Xian Zhang geen moment van disbalans toestaat tussen het Residentie Orkest voor haar en de zangers in het waterbassin achter haar. [...] Wonderlijk dat muziektheater zo simpel en tegelijkertijd zo verrassend kan zijn.'

Mischa Spel, *NRC Handelsblad* (13 januari 2012)

The Legend of the Invisible City of Kitezh and the Maiden Fevroniya

Nikolaj Rimski-Korsakov 1844-1908

Many describe **The Legend of the Invisible City of Kitezh and the Maiden Fevroniya** as 'the Russian **Parsifal**', due to its monumental scale and its spiritual aspect. The music by Stravinsky's teacher Rimsky-Korsakov tells a tale tinged with pantheism by means of leitmotifs and tonal painting. Fevroniya's prayer that the city of Kitezh become invisible, thus protecting it from Tatar attack, is magically heeded. The director Dmitri Tcherniakov made his first appearance at DNO; he also created the decors, which were greeted by the audience with spontaneous applause, in particular the 'fairytale forest' of the first and fourth acts. High acclaim was accorded to Marc Albrecht and the Netherlands Philharmonic Orchestra, the expressive Svetlana Ignatovich in the title role and the splendid performance of the Choir of De Nederlandse Opera, which had a major role.

De legende van de onzichtbare stad Kitesj en het meisje Fevronja

8 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater
coproductie met/**co-production with** Gran Teatre del Liceu, Barcelona,
Teatro alla Scala, di Milano

muzikale leiding
musical direction
Marc Albrecht
regie/**stage direction**
Dmitri Tcherniakov
decor/**sets**
Dmitri Tcherniakov
kostuums/**costumes**
Dmitri Tcherniakov
Elena Zaytseva
licht/**lighting**
Gleb Filshinsky

Vorst Joeri Vsevolodovitsj
Vladimir Vaneev
Prins Vsevolod Joerjevitsj
Maxim Aksenov
Fevronja
Svetlana Ignatovich
Grisjka Koeterma
John Daszak
Fjodor Pojarok
Alexey Markov
Knaap
Mayram Sokolova
Twee edelen
Morschi Franz
Peter Arink
Goeslispeler
Gennady Bezzubenkov
Berenleider
Hubert Francis
Bedelaar
Iurii Samoilov
Bedjaj
Ante Jerkunica
Nikita Storojev
11 14 17 23 feb

Boeroendaj
Vladimir Ognovenko
Sirin
Jennifer Check
Alkonost
Margarita Nekrasova
Nederlands
Philharmonisch Orkest
Koor van
De Nederlandse Opera
instudering
chorus master
Martin Wright
Nederlands Concertkoor
(Tataren, 2de akte)
instudering
chorus master
Boudewijn Jansen

Velen omschrijven **De legende van de onzichtbare stad Kitesj en het meisje Fevronja** als 'de Russische **Parsifal**', vanwege de grootschaligheid en het spirituele gegeven. De muziek van Stravinsky's leraar Rimski-Korsakov vertelt met leidmotieven en klankschilderingen het pantheïstisch getinte verhaal. De wens van Fevronja om de stad Kitesj onzichtbaar te maken en deze aldus te beschermen tegen de Tataren wordt op magische wijze verhoord. Regisseur Dmitri Tcherniakov was voor het eerst te gast bij DNO; hij tekende tevens voor de decors, die door het publiek met spontaan applaus werden gewaardeerd, met name het 'sprookjesbos' van de eerste en de vierde akte. Toegejuicht werden Marc Albrecht en het Nederlands Philharmonisch Orkest, de expressieve Svetlana Ignatovich in de titelrol en het geweldig zingende Koor van De Nederlandse Opera, dat een hoofdrol had.

'Kitesj' prachtige productie bij DNO ****

'[...] het spel van droom en werkelijkheid wordt met verve gespeeld door de regisseur Dmitri Tcherniakov, die ook de decors heeft ontworpen: prachtig belichte tableaux die o's en a's oogstten bij het premièrepubliek. Ze zijn vol Russische couleur locale, maar onder de realistische oppervlakte zijn tal van symbolische lagen te ontdekken. De actualisering met eigentijdse kleding doet natuurlijk aan. [...] Daarbij is de vocale bezetting voortreffelijk, met inbegrip van het sterk zingende Operakoor.'

Eddie Vetter, *De Telegraaf* (10 februari 2012)

Vertreibung ins Paradies: Nikolai Rimski-Korsakows Oper 'Die Legende von der unsichtbaren Stadt Kitesch', großartig in Amsterdam

'So schön! So unschuldig! Das Publikum in der Nederlandse Opera in Amsterdam klatscht spontan begeistert. Und ist schon gewonnen für einen langen, wirkungsmächtigen Abend, der viereinhalb Stunden später im Triumph endet. [...] In Amsterdam aber hat nun dessen vorletzte Oper 'Die Legende von der unsichtbaren Stadt Kitesch und der Jungfrau Fewronja' einen großartigen Erfolg gefeiert. Der Abend ist intelligent, handwerklich erstklassig und musikalisch auf höchstem Niveau. Wenn dieses Haus – in Koproduktion mit Mailand und Barcelona – etwas so Großes, Spektakuläres angeht, dann eben richtig. [...] Zwei Zentren hat dieser grandiose Abend. Grausamkeit und ungebrochener Glaube, Zuversicht und Hoffnungslosigkeit brechen sich im Spiegel von Fewronjas Unschuld. Svetlana Ignatovich singt sie mit klarem, druckvollem Sopran und bannender Ausstrahlung. Die geht auch von Marc Albrecht am Pult des Nederlands Philharmonisch Orkest aus. Der deutsche Musikdirektor hat die wunderbaren Chöre bestens im Griff, dirigiert nachdrücklich, aber ohne Hitze. [...] Ein exemplarischer Opernabend! Manuel Brug, *Die Welt* (10 februari 2012)

The Greek myths surrounding the downfall of Troy provided a predominant theme running through the 2011-2012 season. The final work of the related series was also Händel's last opera. **Deidamia** is an extremely successful work with a strikingly light tone. Thanks to a considerable dose of humour – full-on flirting, Ulysses's tricks, the juvenile behaviour of Achilles disguised as a girl – this work provided a welcome contrast to the suffering related to the Trojan War that predominated earlier in the season. Yet tragedy also looms here: According to an omen, Achilles will meet his death when he goes into battle against Troy. Conducting Concerto Köln, Ivor Bolton ensured an extremely lively production in partnership with the director David Alden. Sally Matthews was highly impressive as Deidamia – thanks to her warm tone and not inconsiderable dancing feats.

8 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater

muzikale leiding
musical direction
Ivor Bolton
 regie/**stage direction**
David Alden
 decor/**sets**
Paul Steinberg
 kostuums/**costumes**
Constance Hoffman
 licht/**lighting**
Adam Silverman
 choreografie
choreography
Jonathan Lunn

Deidamia
Sally Matthews
 Nerea
Veronica Cangemi
 Achille
Olga Pasichnyk
 Ulisse
Silvia Tro Santafé
 Fenice
Andrew Foster-Williams
 Licomede
Umberto Chiummo
 Nestore
Jan-Willem Schaafsma

Concerto Köln

Door het seizoen 2011-2012 liep een rode draad van Griekse mythen rond de verovering van Troje. De laatste hierop gebaseerde titel in de reeks was tevens Händel's laatste opera. **Deidamia** is een zeer geslaagd werk, met een opmerkelijk lichte toon. Door een flinke dosis humor – druk geflirt, de listen van Ulysses, het puberale gedrag van de als meisje vermomde Achilles – vormde dit stuk een welkom contrast met het aan de Trojaanse oorlog gerelateerde leed dat eerder in het seizoen voorbijkwam. Toch ontbreekt ook hier de tragiek niet: Achilles gaat volgens een voorspelling de dood tegemoet wanneer hij ten strijde trekt tegen Troje. Ivor Bolton, aan het hoofd van Concerto Köln, zorgde met regisseur David Alden voor een uiterst levendige productie. Als Deidamia maakte Sally Matthews veel indruk – door haar warme stem én door haar niet geringe dansprestaties.

Matthews betovert als Deidamia ****

'Decorontwerper Paul Steinberg heeft de sporadische schoonheid van Skyros gevangen op een frescoachtig, azuurblauw achterdoek met paradijselijke wolkjes. Hij grossiert ook daarna in oogstrelende taferelen. [...] Sally Matthews (Deidamia) schrijft hier en passant geschiedenis: zelden een sopraan oorstrelende zang zien paren aan zodanig sensuele dans. En muzikaal valt er meer te genieten, bijvoorbeeld van de weelderige klank van Concerto Köln. [...] Matthews (Deidamia) draagt de voorstelling met haar klokkend, warm geluid en geweldige présence. Maar ook de travestierollen zijn bevredigend bezet: met name Olga Pasichnyk is met haar niet zozeer grote als wel mooie timbre een aantrekkelijke Achille. Een ontdekking is de gruisige, intense bas-bariton van Andrew Foster-Williams (Fenice).'
Mischa Spel, *NRC Handelsblad* (16 maart 2012)

'In Paul Steinberg's exquisite sets [...] Alden's staging looked sumptuously beautiful, while his direction of his singers-actors was an asset – especially of Sally Matthew's enchanting, dumb-blonde Deidamia, Olga Pasichnyk's raunchily tomboyish (and very funny) Achille in drag and Silvia Tro Santafé's butch Ulisse [...] The musical proceedings were in the safe hands of Ivor Bolton [...] and the fine German period band, Concerto Köln'
Hugh Canning, *Opera* (juli 2012)

Oscillation between the longing for the exotic and the desire for constancy and shifting borders between reality and fantasy – these are the core elements of Rossini's **Il turco in Italia**. Hilarious situations set to dynamic music belie a serious undertone. In this new production Carlo Rizzi elicited a slender, refined tone from the Netherlands Philharmonic Orchestra. The stage director David Hermann made his DNO debut with a virtuosic staging, with entertaining video projections by Martin Eidenberger. Following her successful introduction to Amsterdam audiences in **The Nightingale** Olga Peretyatko now sang Donna Fiorilla, producing the celebrated Rossini coloratura with astonishing ease while acting in a completely natural manner. Alex Esposito presented a virile and attractive Selim.

9 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater

muzikale leiding
musical direction
Carlo Rizzi
 regie/**stage direction**
David Hermann
 decor/**set**
 kostuums/**costumes**
Christof Hetzer
 licht/**lighting**
Manfred Voss
 video-ontwerp
video design
Martin Eidenberger
 dramaturgie/**dramaturgy**
Klaus Bertisch

Selim
Alex Esposito
 Donna Fiorilla
Olga Peretyatko
 Don Geronio
Renato Girolami
 Don Narciso
Lawrence Brownlee
 Il poeta Prodocimo
Vito Priante
 Zaida
Silvia de la Muela
 Albazar
Enea Scala

Nederlands
Philharmonisch Orkest
Koor van
De Nederlandse Opera
 instudering
chorus master
Martin Wright

Pendelen tussen verlangen naar het onbekende en de hang naar zekerheid en vervagende grenzen tussen werkelijkheid en fantasie – dat zijn de kerngegevens in Rossini's **Il turco in Italia**. Hilarische situaties, gezet op dynamische muziek, verbergen een serieuze ondertoon. In deze nieuwe productie dirigeerde Carlo Rizzi het slank spelende Nederlands Philharmonisch Orkest. Regisseur David Hermann realiseerde als zijn DNO-debuut een virtueuze enscenering, met vermakelijke videoprojecties van Martin Eidenberger. Na haar succesvolle kennismaking met het Amsterdamse publiek in **De nachtegaal** liet Olga Peretyatko nu als Donna Fiorilla met verbluffend gemak de beroemde Rossini-coloraturen horen, daarbij op volmaakt natuurlijke wijze acterend. Alex Esposito zette een viriele en aantrekkelijke Selim neer.

Oren vieren feest met Rossini ****

'De ster van de voorstelling is Olga Peretyatko als Fiorilla. Ze heeft een verleidelijk sonoor middenregister, zingt met ongelooflijk gemak de waanzinnigste coloraturen en acteert als een geboren natuurtalent. Naast haar valt Alex Esposito (Selim) op als een ware bulderbas, niet erg wendbaar van stem, maar wel ijzersterk in de karakterisering. Ook de Italianen Renato Girolami (Geronio) en Vito Priante (dichter) zijn perfect gecast, terwijl Lawrence Brownlee (Narciso) de oren op steeltjes zet met de capriolen van zijn hoge lyrische tenor. Een Rossini met een droombezetting: alle reden om het Muziektheater te bezoeken.'

Eddie Vetter, *De Telegraaf* (10 april 2012)

Absurder Aberwitz

'An der Nederlandse Opera in Amsterdam erzählt David Hermann die Geschichte [...] mit aller komödiantischen Verve – wie in einer Neapel-Komödie der frühen Fünfziger mit Sophia Loren. Christoph Hetzers atmosphärisches Bühnenbild bietet dazu den passenden Rahmen [...] Olga Peretyatko singt [...] mit großer Lust an der Verwandlung und mehr als nur einer Spur parodistischer Übertreibung, dabei mit tadelloser Diktion und souveräner Leichtigkeit. [...] Eine gesangliche Höchstleistung ähnlichen Formats vollbringt Lawrence Brownlee als Narciso [...] Carlo Rizzi am Pult sorgte für entsprechend rasante Tempi.'

Ingo Dorf Müller, *Opernwelt* (juni 2012)

Willy Decker's captivating production of **Don Carlo** was the third revival of the season. Schiller's royal drama about the unhappy Spanish Crown Prince inspired Verdi to create one of his greatest masterworks. Political intrigues are accompanied by the vicissitudes of love and family conflicts, monumental crowd scenes contrast with intimate solos and ensembles. Yannick Nézet-Séguin conducted the Rotterdam Philharmonic Orchestra with much warmth and attention to the details of the colourful score. The performance of the title role by the last-minute substitute Massimo Giordano was a delight, lent persuasion by his appealing stage presence and his unalloyed *italianità*. Christopher Maltman (Posa) and Ekaterina Gubanova (Eboli) were also warmly received by the audience, as was the DNO choir.

9 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater

muzikale leiding
musical direction
Yannick Nézet-Séguin
 regie/**stage direction**
Willy Decker
 decor/**set**
Wolfgang Gussmann
 kostuums/**costumes**
Wolfgang Gussmann
 Susana Mendoza
 licht/**lighting**
Hans Toelstede
 dramaturgie
dramaturgy
Klaus Bertisch

Filippo II
Mikhail Petrenko
 Don Carlo
Massimo Giordano
 Rodrigo
Christopher Maltman
 Il grande inquisitore
Sir John Tomlinson
 Un frate
Andrea Mastroni
 Elisabetta di Valois
Camilla Nylund
 La principessa d'Eboli
Ekaterina Gubanova
 Tebaldo
Eugénie Warnier

La contessa d'Aremberg
Mariëtte Oelderik
 Il conte di Lerma/
 Un araldo reale
Rudi de Vries
 Voce dal cielo
Lisette Bolle

Rotterdams
Philharmonisch Orkest

Koor van
De Nederlandse Opera
 instudering
chorus master
Martin Wright

Willy Deckers meeslepende productie van **Don Carlo** was de derde reprise van het seizoen. Schillers koningsdrama over de ongelukkige Spaanse kroonprins inspireerde Verdi tot een van zijn grootste meesterwerken. Politieke intriges gaan gepaard met liefdesperikelen en familieconflicten, grootse massascènes staan tegenover intieme solo's en ensembles. Yannick Nézet-Séguin leidde het Rotterdams Philharmonisch Orkest, met veel warmte en aandacht voor de details van de kleurrijke partituur. Verrassend was de vertolking van de titelrol door de op het laatste nippertje ingevlogen vervanger Massimo Giordano, overtuigend door zijn toneelverschijning en zijn onvervalste *italianità*. Veel applaus oogstten ook Christopher Maltman (Posa) en Ekaterina Gubanova (Eboli), evenals het DNO-koor.

Een intieme Don Carlo, maar even betoverend ****

'In een opera die draait om bikkels als koning Filips II en de brandstapels van de Spaanse inquisitie, verkoos Yannick de invoelende benadering. [...] Basis van de dynamiek is bij hem immers het milde midden, mezzopiano en mezzo-forte, vanwaaruit de orkestrale bliksemflits des te feller oplicht. [...] Hoe hoger de noten klommen, hoe overtuigender Ekaterina Gubanova de intrigante Eboli neerzette. Sir John Tomlinson was een dijk van een grootinquisiteur. [...]

Zanger van de avond was Christopher Maltman!
Guido van Oorschot, *de Volkskrant* (9 mei 2012)

Koud en kil koningsdrama warmbloedig uitgevoerd

'Het benauwende, marmeren decor is indrukwekkend en ingenieus. [...] Yannick Nézet-Séguin, chef-dirigent van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, toonde zich maandagavond allerminst geïntimideerd door de historische feiten. Anders dan Chailly – langzamer en lyrischer – maar met net zo'n mooi oor voor detail kleurde hij de koude kilte van het koningsdrama in met uitermate warmbloedig spel. Het Rotterdamse orkest excelleerde in al die minutieuze begeleidingen en kleuren [...] Een flitsende en dappere Ekaterina Gubanova zong een jaloerse Eboli om jaloers op te worden! Peter van der Lint, *Trouw* (10 mei 2012)

The Amsterdam Music Theatre presented the **Beijing Opera School**. This Chinese performance is based on a book and a school. The book is entitled **On the Waterfront**: the tale has become widely known through the medium of novel, puppet theatre, opera, film and comic strip. It tells of 108 rebels who shook the very foundations of the 12th-century Heavenly Kingdom. The school is the celebrated Beijing Opera School, unique in the world. There students are taught acrobatics, singing and complex mime gestures. The stage director Patrick Sommier emphasised the authenticity of this elevated art form, while simultaneously affording Western audiences greater insight into the genre. The authority Frank Kouwenhoven presented an appealing introduction and even encouraged his captivated listeners to sing some Peking Opera...

Alle scènes zijn kleine wonderen ****

'Alle scènes zijn kleine wondertjes van gestileerde bewegingen. In de allereerste gespeelde scène, *De geest van Yan Poxi*, kan men zich vergapen aan de docente Chen Chen, die in een fraai wit habijt kan lopen alsof ze zweeft. In de grande finale met 108 mensen op het toneel komt alles samen in een spectaculaire vechtsce ne. Gaat dat zien.'
Erik Voermans, *Het Parool* (16 mei 2012)

3 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater
coproductie Het Muziektheater Amsterdam met/**co-production** **The Amsterdam Music Theatre** with MC93 Bobigny, Beijing Xiqu Yishu Zhiyexheyuan, Les Nuits de Fourvi re, Département du Rhône, Festival de la Comunidad de Madrid, Piccolo Teatro di Milano en/**and** Th atre de l'Europe

regie/**stage direction**

Patrick Sommier

assistent regie

assistant stage direction

dramaturgie/dramaturgy

Pascale Wei-Guinot

decor/**set**

Jean-Pierre Vergier

licht/**lighting**

Pierre Setbon

Studenten en docenten

van de Beijing Opera

School

Students and teachers of

the Beijing Opera School

Het Muziektheater Amsterdam presenteerde de **Beijing Opera School**. In deze Chinese voorstelling ging het om een boek en een school. Het boek was **Aan de waterkant**: het als roman, poppenspel, opera, film en strip bekende verhaal van 108 rebellen die het Hemelse Keizerrijk van de twaalfde eeuw op zijn grondvesten deden schudden. De school was de beroemde School van de Peking Opera, uniek op de wereld. Men leert er acrobatiek, zingen en een moeilijke gebarentaal. Regisseur Patrick Sommier benadrukte de authenticiteit van deze verheven kunstvorm en wist die tegelijkertijd inzichtelijk te maken voor een westers publiek. Expert Frank Kouwenhoven hield een aanstekelijke inleiding en kreeg zijn aandachtige toehoorders zowaar aan het zingen van een stukje Peking Opera...

Warme ode aan Chinees theater ****

'De losse scènes zijn heel afwisselend, poëtisch en explosief, met een grote variatie aan muziekstijlen. Verstillig bij het kalligraferen van een gedicht. Vermakelijk is het conflictueuze concertje van de zangeres Bloeiende Schoonheid met haar knierpende stemgeluid.'
Kasper Jansen, *NRC Handelsblad* (16 mei 2012)

De Nederlandse Opera revived the toddler's opera, **PoY!**, composed by Heidi Tronsmo and Glenn Erik Haugland and based on a story by Ståle Tråsdahl. **PoY!** is a dream, translated into music in a stimulating manner for children from four to six years of age. As was the case last year, the performances were given in the Grote Studio of the Music Theatre, with the mezzo soprano Barbara Kozelj and the cellist Fanny Bray.

6 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater
i.s.m Het Muziektheater Amsterdam/**in collaboration with The Amsterdam Music Theatre**

concept en muziek
concept and music
Heidi Tronsmo
Glenn Erik Haugland
gebaseerd op
een verhaal van
based on a story by
Ståle Tråsdahl
regie/**stage direction**
Hege Gabrielsen
scenografie en
kostuumontwerp
scenography and
costume design
Ellen Mette Berntsen
licht/**lighting**
Kurt Hermansen
Ståle Tråsdahl

Henriette
Barbara Kozelj
celliste
Fanny Bray

De Nederlandse Opera hernam de kleuteropera, **PoY!**, door Heidi Tronsmo en Glenn Erik Haugland, naar een verhaal van Ståle Tråsdahl. **PoY!** is een droom, op stimulerende wijze muzikaal vertaald voor kinderen van vier tot zes jaar. De voorstellingen waren net als vorig jaar te zien in de Grote Studio van het Muziektheater, wederom met mezzosopraan Barbara Kozelj en celliste Fanny Bray.

In co-production with the Holland Festival DNO presented the world première of **Waiting for Miss Monroe** by Robin de Raaff and Janine Brogt. Following **Raaff** (2004) they created their second opera, inspired by the 50th anniversary of the death of Marilyn Monroe, the celebrated film star. Despite being surrounded by glamour and glitter, Monroe was a solitary, vulnerable figure, who often kept her colleagues waiting on the film set out of pure self-doubt. The conductor Steven Sloane (DNO debut) and the Netherlands Chamber Orchestra gave a highly convincing performance of the well-constructed, compelling orchestral score; Laura Aikin stunned audiences with her total identification with the tragic title heroine and performed her highly demanding part with superior technical aplomb. The stage director Lotte de Beer presented a powerful staging in close collaboration with the designer duo Clement & Sanôu.

6 voorstellingen/performances in de/the Stadsschouwburg Amsterdam
opdracht van/commissioned by De Nederlandse Opera
coproductie met het/co-production with the Holland Festival 2012

muzikale leiding
musical direction
Steven Sloane
regie/stage direction
Lotte de Beer
scenografie en licht/
scenography and light
Clement & Sanôu

Marilyn Monroe
Laura Aikin
Fox
Dale Duesing
Paula
Helena Rasker
Whitey
David DQ Lee
Eve
Maria Kowan
Clark Gable
Alain Coulombe

Joe DiMaggio
Tom Randle
Jack (JFK)
John Tessier
Bobby (RFK)
Daniel Belcher
Norma Jeane
Hendrickje
Van Kerckhove

Nederlands Kamerorkest

In coproductie met het Holland Festival bracht DNO de wereldpremière van **Waiting for Miss Monroe** van Robin de Raaff en Janine Brogt. Vijftig jaar geleden stierf de beroemde filmster Marilyn Monroe, wat de twee makers inspireerde tot de creatie van hun tweede opera na **Raaff** (2004). Hoewel omgeven door glamour en glitter, was Monroe een eenzame, kwetsbare figuur, die uit pure onzekerheid haar collega's op de filmset maar al te vaak liet wachten. Dirigent Steven Sloane (DNO-debuut) en het Nederlands Kamerorkest brachten de doorwrochte, spannende orkestpartituur met veel overtuiging tot klinken; Laura Aikin identificeerde zich op overrompelende wijze met de tragische titelheldin en vertolkte met superieure techniek haar veeleisende partij. Regisseur Lotte de Beer leverde in nauwe samenwerking met ontwerpersduo Clement & Sanôu een sterke enscenering af.

Die Uraufführung im Rahmen des Holland-Festivals in der Stadsschouwburg ist aus mehreren Gründen ein Erfolg. De Raaff und seine Librettistin Janine Brogt sind nah dran an der Geschichte der Monroe [...] und liefern doch mehr als ein Biopic. [...] Laura Aikin in der Titelrolle ist ein Glücksgriff! [...] Aikin verlässt sich nicht auf die platinblonden Haare, sondern schlüpft, ja kriecht in ihre Figur, eignet sie sich an, erweckt sie mit spitzem, schrillum Sopran und einem enormen Stimmumfang zum Leben. Steven Sloane dirigiert die Partitur mit Entschlossenheit und Biss. [...] Der in Deutschland zuunrecht unbekannt Robin de Raaff hat dazu eine nervöse, fiebrig-flimmernde Musik geschrieben, pointiert und zugespitzt, wenig lyrisch, aber doch reich an schwelgenden Klangfarben. [...] Bei **Waiting for Miss Monroe** überzeugt auch die Arbeit der jungen Regisseurin Lotte de Beer' Udo Badelt, *Der Tagesspiegel* (11 juni 2012)

A Dutch Take on a Cultural Icon

'A mixture of fact and fiction, Ms. Brogt's well-structured libretto draws inspiration from the supposed tape recordings Marilyn made for her psychiatrist [...] The skillfully crafted score demonstrates the composer's keen ear for sonorities and makes good use of the orchestra. And within his narrow expressive range, Mr. de Raaff achieves some good effects that underscore the drama. [...] the vocal lines are well conceived for the voices – a decisive factor in Laura Aikin's tour-de-force portrayal of the title role. [...] Also outstanding is Lotte de Beer's production, which begins grippingly with Marilyn and her nemesis, a movie camera, eyeing each other warily on a bare stage.' George Loomis, *International Herald Tribune* (12 juni 2012)

Wagner's final opera, **Parsifal**, provided a worthy conclusion to the season. The sublime music was performed by the Royal Concertgebouw Orchestra led by Iván Fischer (DNO debut) and the staging was created by DNO's artistic director, Pierre Audi. The internationally renowned artist Anish Kapoor designed the decors, with an enormous round mirror providing spectacular effects in the second act, perfectly in keeping with the beautiful, austere staging. Under Fischer the Concertgebouw Orchestra performed its star role with great, often chamber music style refinement and superbly blended colours. The leading roles were also convincingly performed from beginning to end: Christopher Ventris in the title role, Petra Lang as Kundry, Falck Struckmann as Gurnemanz, Alejandro Marco-Buhrmester as Amfortas and Mikhail Petrenko as Titurel and Klingsor.

9 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater
in het kader van het/**as part of the** Holland Festival 2012

muzikale leiding
musical direction
Iván Fischer
regie/**stage direction**
Pierre Audi
decor/**set**
Anish Kapoor
kostuums/**costumes**
Christof Hetzer
licht/**lighting**
Jean Kalman
beweging/**movement**
Gail Skrela
dramaturgie/**dramaturgy**
Klaus Bertisch

Amfortas
Alejandro Marco-
Buhrmester
Titurel/Klingsor
Mikhail Petrenko
Gurnemanz
Falk Struckmann
Parsifal
Christopher Ventris
Kundry
Petra Lang
Gralsritter
Jean-Léon Klostermann
Roger Smeets

Knappen
Lisette Bolle
Rosanne van Sandwijk
Erik Slik
Jeroen de Vaal
Blumenmädchen
Lisette Bolle
Oleksandra Lenyshyn
Inez Hafkamp
Tomoko Makuuchi
Melani Greve
Rosanne van Sandwijk
Stimme aus der Höhe
Marieke Reuten

Koninklijk
Concertgebouworkest

Koor van
De Nederlandse Opera
instudering
chorus master
Martin Wright

Kinderkoor De Kickers
van/of Muziekschool
Waterland
instudering
chorus master
Lorenzo Papolo

Wagners laatste opera, **Parsifal**, vormde een waardige afsluiting van het seizoen. De sublieme muziek werd uitgevoerd door het Koninklijk Concertgebouworkest onder leiding van Iván Fischer (DNO-debuut) en de regie was van DNO's artistiek directeur, Pierre Audi. De wereldberoemde kunstenaar Anish Kapoor ontwierp de decors, waarbij een enorme ronde spiegel in de tweede akte spectaculaire effecten opleverde, die perfect aansloten bij de mooie sobere regie. Onder Fischer speelde het Concertgebouworkest zijn glansrol met grote, veelal kamermuzikale verfijning en prachtig gemengde klanken. Ook de hoofdrollen overtuigden van begin tot eind: Christopher Ventris in de titelrol, Petra Lang als Kundry, Falck Struckmann als Gurnemanz, Alejandro Marco-Buhrmester als Amfortas en Mikhail Petrenko als Titurel en Klingsor.

KCO schittert in morose Parsifal ****

'een magistrale theaterbelevens [...] De tweede akte is de triomf van decorman Anish Kapoor, beroemd beeldend kunstenaar. Zijn reusachtige, hangende spiegelende zilveren schaal [...] werkt als een 21ste-eeuwse hallucinatoire pendant van de vloeistofdia. Ongelooflijk mooi. [...] Een vocaal hoogtepunt was het liefdesduet tussen Kundry en Parsifal [...] Een schitterende Petra Lang en een fraai masculiene Christopher Ventris stegen hier tot grote hoogte. [...] Tot grote hoogte stegen ook het Koninklijk Concertgebouw-orkest in de bak en het Koor van De Nederlandse Opera op het toneel! Erik Voermans, *Het Parool* (13 juni 2012)

'The Nederlandse Opera's contributions to the yearly Holland Festival are always exciting, primarily because the mighty Concertgebouw Orchestra appears on the bill [...] This year the extra frisson came not just from Kapoor's designs, delivered alongside the direction of Pierre Audi, but from the presence of conductor Iván Fischer, who rarely dips a toe into Wagner. [...] Rarely can this opera have sounded this celestial, a feat Fischer achieves with the aid of the astonishingly silken-sounding Concertgebouw strings. The woodwind playing, too, has luminous beauty.'
Neil Fisher, *The Times* (21 juni 2012)

'Memorable high points offer this **Parsifal** more than enough. The chorus scene (act 1) on steepers against a giant rock is imposingly monumental and the second act, with Kundry and Parsifal before a giant mirror by Kapoor that colors and reflects and reshapes, is pure, deep sensual theater poetry. Audi and Kapoor know the senses here so well that you can be lulled into your own thoughts and yearnings there, even, must be women. An unforgettable scene. [...] In the end the Concertgebouw orchestra under Fischer 'strong' contrapuntal by Audi's images. [...] Luckily turns the approach in the second act, where Fischer the fire between Petra Lang (an intense Kundry) and Christopher Ventris as sturdy Parsifal rises with warm-blooded play. The orchestra plays beautifully and realizes many moments of chamber musical beauty [...] The choice for the use of Javanese gongs is itself brilliantly; zinging with hallowed intensity.'
Mischa Spel, *NRC Handelsblad* (14 juni 2012)

The new DNO season opened with a rarely performed opera: Franz Schreker's **Der Schatzgräber**. The arts – in particular music – and sexuality are Schreker's major themes. In his most successful opera Schreker tells the story of the covetous Els, who arranges the murder of the men she has been forced to marry, one after the other, in order to possess the queen's jewels. Music plays a magical role in this medieval thriller, which is given pleasing expression in an opulent and sensual score. The high point is the night of love-making between Els and her beloved, the minstrel Elis. Marc Albrecht conducted the Netherlands Philharmonic Orchestra with much fervour and a rich variety of colours; Ivo van Hove realised his staging in an ingenious decor by Jan Versweyveld. Manuela Uhl and Raymond Very gave highly convincing performances of Els and Elis; the ever-energetic Graham Clark was perfectly cast as the Fool.

8 voorstellingen/performances in het/the Muziektheater

muzikale leiding
musical direction
Marc Albrecht
regie/stage direction
Ivo van Hove
decor/set
Jan Versweyveld
licht/lighting
An D'Huys
kostuums/costumes
Tal Yarden
dramaturgie/dramaturgy
Janine Brogt
Klaus Bertisch

Der König
Tijl Faveyts
Die Königin
Basja Chanowski
Der Schreiber/
Der Kanzler
Alasdair Elliott
Der Herold/Der Graf
André Morsch
Der Schultheiss/
Der Magister
Kurt Gysen
Der Narr
Graham Clark
Der Vogt
Kay Stieffermann

Der Junker
Mattijs van de Woerd
Elis
Raymond Very
Der Wirt
Andrew Greenan
Els
Manuela Uhl
Albi
Gordon Gietz
Ein Landsknecht
Peter Arink
Erster Bürger
Cato Fordham
Zweiter Bürger
Richard Meijer

Mezzosopransolo
Marieke Reuten
1. Altsolo
Inez Hafkamp
2. Altsolo
Hiroko Mogaki
Nederlands
Philharmonisch Orkest
Koor van
De Nederlandse Opera
instudering
chorus master
Alan Woodbridge

Het nieuwe DNO-seizoen opende met een zelden uitgevoerde opera: Franz Schreker's **Der Schatzgräber**. Kunst – met name muziek – en seksualiteit zijn Schreker's grote thema's. In zijn meest succesvolle opera vertelt Schreker over de hebzuchtige Els, die de mannen aan wie zij wordt uitgehuwelijkt een voor een laat vermoorden om de juwelen van de koningin in haar bezit te krijgen. Muziek speelt een magische rol in deze middeleeuwse thriller, die fraai tot klinken wordt gebracht in een weelderige en sensuele partituur. Het hoogtepunt is de liefdesnacht tussen Els en haar geliefde, de minstreel Elis. Marc Albrecht leidde het Nederlands Philharmonisch Orkest met veel vuur en een rijkdom aan kleuren; Ivo van Hove realiseerde zijn regie in een ingenieus decor van Jan Versweyveld. Manuela Uhl en Raymond Very gaven zeer sterke vertolkingen van Els en Elis; de immer energieke Graham Clark was volmaakt gecast als de Nar.

Manuela Uhl fascineert in 'Der Schatzgräber' ****

'Het effectieve decor van Jan Versweyveld, een wand met twee openingen, kan op allerlei wijzen worden ingevuld: een zeer Duitse *Stube* met houten interieur, een gevangenis, een zaal in het paleis, een hutje in het bos. Van Hove analyseert het ingewikkelde verhaal met een uitvoerige cast op objectieve wijze. [...] Er wordt gezongen op door Marc Albrecht met veel hartstocht gedirigeerde muziek, het Nederlands Philharmonisch Orkest speelt uitstekend. De tenor Raymond Very komt tot een krachtige, onverschrokken typering van de titelrol. Graham Clark is een perfecte Nar. In de fascinerende vertolking van Manuela Uhl is Els een tragische fatale vrouw. Uhl zwerft met het grootste gemak tussen een zoet slaapliedje en mateloze expressie.'
Kasper Jansen, *NRC Handelsblad* (4 september 2012)

Franz Schreker's Triumphant Return

'Mr. Albrecht and the Netherlands Philharmonic Orchestra [...] perform superbly throughout. He has a way of tightening the reins on Schreker's flights of compositional excess, allowing them to make their points without going too far. By imposing order on the music, Mr. Albrecht often makes it sound beautiful, especially in the big love scene. Also excellent is Ms. Uhl as Els, who sometimes sings in a seductive, understated manner but has ample vocal power at her beckon. She also acts the part vividly and, wearing a black mini-dress, looks ideal. Elis, with a long monologue in each of the opera's four acts, has more to sing but is psychologically less interesting. Raymond Very brings to the role the appeal and stamina of a heldentenor.'
George Loomis, *International Herald Tribune* (18 september 2012)

George Benjamin's and Martin Crimp's **Written on Skin** also has medieval elements. For instance, the plot is based on a legend about the murder of a troubadour – who is transformed into a young sculptor in this opera dating from 2012. A cruel, wealthy landowner takes him into his castle to produce a magnificently ornamented book recording his power and domestic life. The sculptor's affair with the landowner's wife leads to a gruesome end. Leaps in time serve to establish links with the present day. The composition is brilliantly written for both the orchestra and the singers – Benjamin has succeeded in perfectly matching the vocal parts to the vocal abilities of each individual performer. Making his first DNO appearance, the composer himself conducted the Netherlands Chamber Orchestra.

7 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater
opdracht van/**commissioned by** Festival d'Aix-en-Provence, De Nederlandse Opera Amsterdam, Théâtre du Capitole Toulouse, Royal Opera House Covent Garden London, Teatro del Maggio Musicale Fiorentino, tevens coproductie tussen bovengenoemden/**also co-production between those mentioned above**
opdracht tot stand gekomen met steun van/**commission realized with support of** Diaphonique uitgever/**publisher** Faber Music Ltd

muzikale leiding
musical direction
George Benjamin
Franck Ollu
17 21 23 okt/**Oct**
regie/**stage direction**
Katie Mitchell
decor/**set**
kostuums/**costumes**
Vicki Mortimer
licht/**lighting**
Jon Clark

The Protector
Christopher Purves
Agnès
Elin Rombo
Angel 1/**The Boy**
Bejun Mehta
Angel 2/**Marie**
Victoria Simmonds
Angel 3/**John**
Allan Clayton
Nederlands Kamerorkest

Ook George Benjamins en Martin Crimps **Written on Skin** heeft middeleeuwse aspecten. Zo is de plot gebaseerd op een sage over de moord op een troubadour – die in deze opera uit 2012 een jonge beeldend kunstenaar is geworden. Een wrede, rijke landeigenaar haalt deze in zijn kasteel om in een rijkversierd boekwerk zijn macht en zijn huiselijk leven vast te leggen. Een affaire met de vrouw van de opdrachtgever leidt tot een gruwelijk einde. Door tijdsprongen worden verbanden met het heden gelegd. De compositie is uitstekend geschreven voor zowel het orkest als voor de zangers – Benjamin is erin geslaagd de vocale partijen perfect af te stemmen op de vocale mogelijkheden van elke vertolker afzonderlijk. De componist, die voor het eerst bij DNO te gast was, dirigeerde zelf het Nederlands Kamerorkest.

Superieure klanken van een grootmeester *****

'maar één conclusie mogelijk: met **Written on Skin** heeft Benjamin de torenhoge verwachtingen nog overtroffen. [...] Het stuk is van een wonderbaarlijke schoonheid en een mirakel van timbrale inventiviteit, harmonische schoonheid en melodische zeggingskracht [...] Ook de zangers zijn sensationeel goed. [...] Kort en goed: dit is zonder meer een hoogtepunt in de periode-Audi bij De Nederlandse Opera. Ga erheen!
Erik Voermans, *Het Parool* (8 oktober 2012)

A Medieval Love Story of Vast Proportions

'The word Gesamtkunstwerk, or 'a total work of art,' is usually reserved to invoke the mammoth ambitions of Wagner's four-part **Ring** cycle, but it is also the only suitable way to describe a short new opera called **Written on Skin** by British composer George Benjamin and British playwright Martin Crimp. Compressed into a single 90-minute act, it [...] is no less impressive in stature. [...] The stunning libretto [...] manages to be in every way the equal of Mr. Benjamin's sensual, harrowing score. [...] And the creators have found the ideal interpreter in Ms. Mitchell. Her staging has an eerie precision that amplifies the work's metaphorical implications, but also creates real suspense, as a metaphysical pageant turns into a whodunit.'
J.S. Marcus, *The Wall Street Journal* (19 oktober 2012)

Der Ring des Nibelungen for children from 6 years of age

During The Amsterdam Music Theatre's Jubilee weekend in 2011 DNO presented **Ringetje**, which was revived in October 2012. In the space of 100 minutes the stage director Lotte de Beer tells the tale of **Der Ring des Nibelungen** for children: 'For once I wanted to make something other than the obvious works that are usually programmed for children. I also wished to make reference to Pierre Audi's extraordinary **Ring** [...]. One point of departure was to confront the lofty and heroic world of giants and gods with a completely earthly layer of "ordinary" people. In this way I ended up with the scouts Bert and Rita, who play the main roles in **Ringetje**. Our characters are less courageous and heroic than the protagonists in the opera. Bert is actually rather fearful. He is forced to overcome all kinds of obstacles. However, maybe he really is a true hero after all, since he conquers his fears.'

2 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater

bewerking/**arrangement**

Jonathan Dove

Claudia Rumondor

spreekteksten

spoken texts

Arend-Jan Linde

Anne Lamsvelt

Lotte de Beer

muzikale leiding

musical direction

Hans Leenders

regie/**stage direction**

Lotte de Beer

decor/**set**

kostuums/**costumes**

Marouscha Levy

licht/**lighting**

Wijnand van der Horst

dramaturgie/**dramaturgy**

Chikako Kitagawa

acteurs

Arent-Jan Linde

Anne Lamsvelt

Siegmund/Siegfried

Morschi Franz

Sieglinde/Brünnhilde

Dana Ilia

Erda/Walküre/

Rheintochter

Marieke Reuten

Freia/Walküre/

Rheintochter

Elizabeth Poz

Gutrune/Walküre/

Rheintochter

Wieke van Wingerden

Mime/Fafner

Richard Prada

Alberich

Jan Willem van der Hagen

Wotan

Nanco de Vries

Fasolt/Hunding/Gunther

Bas Kuijlenburg

Holland Symfonia

Kinderkoor De Kickers

koördirigent

chorus master

Lorenzo Papolo

Tijdens het Jubileumweekend in 2011 van Het Muziektheater Amsterdam presenteerde DNO **Ringetje**, dat in oktober 2012 in reprise ging. In 100 minuten vertelt regisseur Lotte de Beer het verhaal van **Der Ring des Nibelungen** voor kinderen: 'Ik wilde eens wat anders maken dan de voor de hand liggende titels die meestal voor kinderen worden geprogrammeerd. Bovendien wilde ik graag refereren aan de bijzondere **Ring** van Pierre Audi [...]. Een uitgangspunt was om die grootse en heldhaftige wereld van reuzen en goden te confronteren met een heel aardse laag van "gewone" mensen. Zo ben ik uitgekomen bij de padvinders Bert en Rita, die de hoofdrol spelen in **Ringetje**. Onze personages zijn veel minder moedig en heldhaftig dan de protagonisten in de opera. Bert is eigenlijk best wel bang. Hij moet van alles overwinnen. Maar misschien is hij omdat hij zijn angsten overwint, wel een echte held.'

In conjunction with the Wagner Year 2013 celebrating the 2nd centenary of the birth of the master of Bayreuth, DNO revives **Der Ring des Nibelungen** for the final time – starting with the first four parts presented individually, followed by two performances of the complete cycle. The combination of the conductor Hartmut Haenchen and the Netherlands Philharmonic Orchestra is internationally renowned for performing Wagner; the director Pierre Audi has made a taut, timeless staging with spectacular effects. **Das Rheingold** lays down the plot lines for the three subsequent parts of the quadtych. This short and powerful work can be enjoyed at many levels; it is a riveting tale set to captivating music, which appeals universally to the conscious and subconscious self. Whoever has experienced **Das Rheingold** will certainly become curious about the sequel works. **Das Rheingold** is a superb introduction for those new to the world of opera and Wagner! Werner Van Mechelen gave a moving performance as the Nibelung Alberich, with immense vocal splendour, while Marina Prudenskaja sang a regal, omniscient Erda.

6 voorstellingen/performances in het/the Muziektheater

muzikale leiding
musical direction
Hartmut Haenchen
regie/stage direction
Pierre Audi
decor/set
George Tsybin
kostuums/costumes
Eiko Ishioka †
Robby Duiveman
licht/lighting
Wolfgang Göbbel
Cor van den Brink
video/video
Maarten van der Put
dramaturgie/dramaturgy
Klaus Bertisch

Wotan
Thomas Johannes Mayer
Donner
Vladimir Baykov
Froh
Marcel Reijans
Loge
Stefan Margita
Alberich
Werner Van Mechelen
Mime
**Wolfgang Ablinger-
Sperrhacker**
Fasolt
Stephen Milling
Fafner
Jan-Hendrik Rootering

Fricka
Doris Soffel
Freia
Anna Gabler
Erda
Marina Prudenskaja
Woglinde
Lisette Bolle
Wellgunde
Barbara Senator
Floßhilde
Bettina Ranch

**Nederlands
Philharmonisch Orkest**

Rondom het Wagnerjaar 2013, waarin de 200ste geboortedag van de meester van Bayreuth wordt gevierd, herneemt DNO voor het laatst **Der Ring des Nibelungen** – eerst de vier delen afzonderlijk, gevolgd door tweemaal de complete cyclus. De combinatie van dirigent Hartmut Haenchen en het Nederlands Philharmonisch Orkest is een internationaal begrip op Wagnergebied; regisseur Pierre Audi maakte een strakke, tijdloze enscenering met spectaculaire effecten. **Das Rheingold** zet de plotlijnen uit voor de drie volgende delen van het vierluik. Op verschillende niveaus valt van het korte en krachtige werk te genieten; het is een spannend verhaal op meeslepende muziek, dat het bewuste en onderbewuste van alle mensen aanspreekt. Wie **Das Rheingold** heeft beleefd, zal zeker nieuwsgierig zijn naar het vervolg. Zeer geschikt voor opera- én Wagnerbeginners! Werner Van Mechelen ontroerde met grootse vocale pracht en veel expressie als de Nibelung Alberich en Marina Prudenskaja was een vorstelijke, alwetende Erda.

Imponerende 'Rheingold' klinkt nog fris

regie ***** muziek ****

'Na vijftien jaar is **Das Rheingold** in de visionaire regie van Pierre Audi en met de grootse decors van George Tsybin – ontstaan in 1997 en twee maal hernomen – een feest van herkenning en een ervaring die fris imponeert. [...] Wagners operavierluik met al zijn goden, machtswellust en liefde wordt sprookjesachtig tijdloos, maar ook modern gebracht, en blijft daardoor een wonder van theatrale verbeeldingskracht en technisch vernuft.'
Mischa Spel, *NRC Handelsblad* (16 november 2012)

Spectaculaire Rheingold is terug ****

'In de prachtige archaïsche kostuums van de onlangs overleden Eiko Ishioka bewegen de personages als in een bovenmenselijk ritueel. [...] Bij de spectaculaire effecten van rook en vuur lijken de mensen in de hoog boven het toneel hangende "adventure seats" zowat gegrild te worden. [...] Knap hoe [Hartmut Haenchen] in de enorme ruimte de gelederen bijeenhoudt en de zangers zo veel mogelijk spaart.'
Eddie Vetter, *De Telegraaf* (19 november 2012)

Mozart's secular swan song **Die Zauberflöte** always retains its freshness and contemporary feel, due to its combination of seemingly contradictory elements such as gravity and gaiety, philosophy and fairy tale. DNO's chief conductor Marc Albrecht collaborated for the first time with the director Simon McBurney, who made an overwhelming impression with **A Dog's Heart** in 2010. According to McBurney, **Die Zauberflöte's** chief focus is on the young people, along with all the sexual affairs that preoccupy them. The role of Papageno – sung by Thomas Oliemans, who was popularly lauded as the star of this production – was viewed in the light of its very first interpreter, Emanuel Schikaneder – incidentally also the librettist of this opera. The Netherlands Chamber Orchestra was prominently in view and participated in the action. Due to the resounding success of this production, the DNO will alter its planning in order to be able to stage an unusually early revival.

10 voorstellingen/**performances** in het/**the** Muziektheater
in samenwerking met/**co-operation with** Complicite, Londen/**London**
coproductie met/**co-production with** English National Opera, Londen/**London**, Festival d'Aix-en-Provence

muzikale leiding
musical direction
Marc Albrecht
regie/**stage direction**
Simon McBurney
decor/**set**
Michael Levine
kostuums/**costumes**
Nicky Gillibrand
licht/**lighting**
Jean Kalman
video/**video**
Finn Ross
geluid/**sound**
Gareth Fry
beweging/**movement**
Josie Dexter
assistent regie
assistent **stage direction**
Max Webster
dramaturgie/**dramaturgy**
Simon McBurney
Klaus Bertisch

Sarastro
Brindley Sherratt
Tamino
Maximilian Schmitt
Sprecher
Maarten Koningsberger
Erster Priester/
Zweiter geharnischter
Mann
Thomas Dear
Zweiter Priester/
Erster geharnischter
Mann
Elmar Gilbertsson
Königin der Nacht
Iride Martinez
Pamina
Christina Landshamer
Erste Dame
Ana Maria Iabin
Zweite Dame
Silvia de la Muela

Dritte Dame
Julia Faylenbogen
Drei Knaben
Solisten Knabenchor der
Chorakademie Dortmund
Ein altes Weib
(Papageno)
Nina Lejderman
Papageno
Thomas Oliemans
Monostatos
Wolfgang Ablinger-
Sperrhacker

Nederlands Kamerorkest

Koor van
De Nederlandse Opera
instudering
chorus master
Nicholas Jenkins

Door de combinatie van tegenstrijdig lijkende elementen als ernst en vrolijkheid, filosofie en sprookje is **Die Zauberflöte** – Mozarts wereldlijke zwanenzang – een fris en altijd actueel stuk. DNO's chef-dirigent Marc Albrecht werkte voor het eerst samen met regisseur Simon McBurney, die in 2010 een overweldigende indruk maakte met **A Dog's Heart**. Volgens McBurney draait het in **Die Zauberflöte** vooral om jonge mensen, compleet met alle seksuele besognes die hen bezighouden. Voor de rol van Papageno – gezongen door Thomas Oliemans, algemeen bejubeld als dé ster van deze productie – werd teruggekeken naar de allereerste vertolker, Emanuel Schikaneder – tevens de librettist van de opera. Het Nederlands Kamerorkest was prominent in beeld en nam actief deel aan de handeling. Zo groot was het succes van deze productie dat DNO de planning gaat aanpassen om een ongevoerd vroege reprise mogelijk te maken.

Mozart in sfeer van raadsel en geheim *****

'De slotnoot was nog niet verklonken, of een applausorkaan ontladde zich boven het Nederlands Kamerorkest en dirigent Marc Albrecht. [...] Bij McBurney maakt het niet uit of een muzieknoot verkeerd valt of een glas kapotgaat. Zijn **Zauberflöte** heeft het opgeruimde karakter van work in progress. [...] Marc Albrecht schoof onder de capriolen van Simon McBurney een fantastisch muziektafje!'

Guido van Oorschot, *de Volkskrant* (8 december 2012)

Hier siegen Mozarts Schönheit und Weisheit

'Im hochgefahrenen Graben agiert Albrecht auf Augenhöhe, hat keine Mühe, die heterogene Nummernfolge dramaturgisch konzise zu gliedern, schnell, fließend, aber auch mit verhalten kontemplativen Klanginseln musizieren zu lassen. [...] McBurney problematisiert nicht, die Widersprüche des Stücks klärt er kaum, er umschiff sie höchstens. Aber das macht er so charmant wie sinnfällig. Und rührt trotzdem immer wieder an!'

Manuel Brug, *Die Welt* (22 december 2012)

Prestatieverantwoording 2012

	2012		Beleidsplan		2011	
	Aantal	Aantal bezoekers	Aantal	Aantal bezoekers	Aantal	Aantal bezoekers
Producties/programma's	13		12		12	
nieuwe producties	9		7		7	
reprises	4		5		5	
Voorstellingen/concerten						
in Amsterdam	95	120.201	98	146.000	101	123.760
in het buitenland	-	-	1	600	-	-
Overige activiteiten						
Educatieve activiteiten	45	4.096	20	2.500	34	1.906
schoolprojecten primair onderwijs	12	2.853	-	-	-	-
schoolprojecten en CKV voortgezet onderwijs	29	1.126	-	-	-	-
volwassenen onderwijs	4	117	-	-	-	-
Korte optredens	36	7.560	35	7.000	36	6.895
lunchconcerten HMA Foyer	35	7.310	-	-	-	-
Uitmarkt Amsterdam	1	250	-	-	-	-
Overig	98	18.327	-	-	104	18.812
inleidingen	90	13.500	-	-	-	-
OperaFlirt	6	364	-	-	-	-
Zingen bij DNO	1	1.963	-	-	-	-
Parsifal live-uitzending, Oosterpark Amsterdam	1	2.500	-	-	-	-

Met de televisie-uitzendingen van de producties van De Nederlandse Opera door NTR op Nederland 2 zijn in december 2012 140.000 kijkers gegenereerd. Alle producties zijn ook op Radio 4 uitgezonden, het bereik van radio-uitzendingen is geschat op 300.000 luisteraars in totaal. Deze zijn niet verantwoord in dit prestatieoverzicht.

Statistical overview 2012

	2012		Policy Plan		2011	
	Number	Number of visitors	Number	Number of visitors	Number	Number of visitors
Productions/programs	13		12		12	
new productions	9		7		7	
revivals	4		5		5	
Performances/concerts						
in Amsterdam	95	120,201	98	146,000	101	123,760
abroad	-	-	1	600	-	-
Other activities						
Educational activities	45	4,096	20	2,500	34	1,906
primary school projects	12	2,853	-	-	-	-
secondary school projects and CKV	29	1,126	-	-	-	-
adults education	4	117	-	-	-	-
Short performances	36	7,560	35	7,000	36	6,895
lunch concerts	35	7,310	-	-	-	-
Uitmarkt Amsterdam	1	250	-	-	-	-
Other	98	18,327	-	-	104	18,812
introductions	90	13,500	-	-	-	-
OperaFlirt	6	364	-	-	-	-
Singing at DNO	1	1,963	-	-	-	-
Parsifal live broadcast, Oosterpark Amsterdam	1	2,500	-	-	-	-

The television broadcasts of the DNO productions by NTR on Nederland 2 attracted 140,000 viewers. All productions were also broadcast on Radio 4, with an estimated total audience of 300,000 listeners. These are not accounted for in this performance overview.

Financial policy

De Nederlandse Opera ended 2012 with a positive operating result of € 491,000, whereas a negative result of € 646,000 had been predicted. This positive switch was above all realised as a result of reduced activity costs in relation to the estimate. In 2012 the management reduced the production budgets where possible, in order to cushion disappointing revenues and to anticipate future decreases in subsidy.

Box office takings

In 2012 the box office takings were once again lower than estimated. For instance, the actual average audience capacity for the performances was 87%, whereas 92% had been estimated. The average box office receipts per performance for the regular productions also fell from € 96,000 (budgeted) to € 90,000 (actual).

Sponsoring and fundraising

The successful sponsor relationship with CMS Derks Star Busmann was continued in 2012. A programme for donors was also set up. In relation to 2011 the contributions from private sources increased by € 334,000.

Equity

In 2012 equity increased from €12,559,000 to €13,050,000. The following ought to be considered in this regard. Opera productions are planned years in advance. A considerable number of obligations have already been fixed for 2014 and 2015, making own resources of this magnitude a requirement. The special purpose reserve for future productions and the OCW special purpose fund will be used to enable the implementation of the policy as detailed in the 2013-2016 integrated policy plan in the event of reduced subsidy.

Financieel beleid

De Nederlandse Opera sluit 2012 af met een positief exploitatieresultaat van € 491.000, terwijl een negatief resultaat van € 646.000 was begroot. Deze positieve ombuiging is met name gerealiseerd door lagere activiteitenlasten ten opzichte van de begroting. De directie heeft in 2012, daar waar mogelijk, de productiebudgetten naar beneden bijgesteld om de tegenvallende baten op te vangen en om te anticiperen op toekomstige subsidiebijstellingen.

Recettes

In 2012 bleven de inkomsten uit recettes opnieuw achter bij de begroting. Zo was het werkelijke gemiddelde bezettingspercentage voor de voorstellingen 87%, terwijl 92% was begroot. Ook de gemiddelde recette van de reguliere producties per voorstelling is met € 90.000 lager dan begroot (€ 96.000).

Sponsoring en Fondsenwerving

De succesvolle sponsorrelatie met CMS Derks Star Busmann is gecontinueerd in 2012. Ook is een programma voor donateurs opgezet. Ten opzichte van 2011 zijn de bijdragen uit particuliere middelen gestegen met € 334.000.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is in 2012 gestegen van €12.559.000 naar €13.050.000. Hierbij dient het volgende te worden bedacht. Operaproducties worden jaren van tevoren gepland. Een aanzienlijk aantal verplichtingen voor 2014 en 2015 staat reeds vast. Een eigen vermogen van deze omvang is dan ook noodzakelijk. De bestemmingsreserve toekomstige producties en het bestemmingsfonds OCW zullen worden aangewend om het beleid zoals uiteen is gezet in het geïntegreerde beleidsplan 2013-2016 te kunnen uitvoeren bij een verlaagde subsidieomvang.

Set Workshop

The building of the Set Workshop in Amsterdam South-East underwent radical renovations in 2012. In 2013 these renovations are completed. Execution and completion will take place in phases, while the making of sets continues in the workshop. Renovations began in February 2012 and the final renovation phase is completed in mid 2013. In support of the renovations De Nederlandse Opera has succeeded in obtaining commitments from several sponsors, including AKZO, which will provide a significant contribution in kind. The equity includes a special purpose reserve of € 3,453,000 in order to cushion future depreciation charges and/or downward value adjustments in the renovated Set Workshop.

Decoratelier

De huisvesting van het Decoratelier in Amsterdam-Zuidoost is in 2012 ingrijpend gerenoveerd. In 2013 is deze renovatie afgerond. De uitvoering en de oplevering zullen in fasen plaatsvinden, terwijl het maken van decors in het atelier doorgaat. De bouw is begin februari 2012 gestart en de laatste renovatiefase is medio 2013 opgeleverd. Ten behoeve van de renovatie heeft De Nederlandse Opera enkele sponsors aan zich weten te binden, waaronder AKZO, die een belangrijke bijdrage in natura leveren. In het eigen vermogen is een bestemmingsreserve van € 3.453.000 opgenomen om toekomstige afschrijvingslasten en/of bijzondere waardeverminderingen in het vernieuwde Decoratelier op te vangen.

Waiting for Miss Monroe

Balans per 31 december 2012 (na resultaatbestemming)

In duizenden euro's

	31 dec 2012	31 dec 2011
Activa		
Materiële vaste activa:		
Gebouw	-	-
Inventaris en inrichting	235	239
Verbouwing	2.933	496
Vaste activa	3.168	735
Vorraden	339	873
Vorderingen	1.105	901
Liquide middelen	14.744	15.135
Totale vlottende activa	16.188	16.909
Totale activa	19.356	17.644
Passiva		
Algemene reserve	1.011	1.011
Risicoreserve	2.000	2.000
Overige bestemmingsreserves	5.561	5.420
Bestemmingsfonds OCW	4.478	4.128
Eigen vermogen	13.050	12.559
Voorzieningen	251	266
Kortlopende schulden	6.055	4.819
Totale passiva	19.356	17.644

Functionele exploitatierekening

In duizenden euro's

	rekening 2012	begroting 2012	rekening 2011
Baten			
Recette	7.995	8.528	7.587
Overig	233	238	315
Sponsorinkomsten	315	330	320
Overige inkomsten	745	650	490
Totale Opbrengsten	9.288	9.746	8.712
Structurele subsidie OCW	24.950	24.866	25.426
Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen	-	-	12
Overige bijdragen uit private middelen	406	238	72
Totale subsidies/bijdragen	25.356	25.104	25.510
Totale baten	34.644	34.850	34.222
Lasten			
Beheerlasten personeel	1.815	1.786	1.982
Beheerlasten materieel	2.016	2.155	1.816
Totale Beheerlasten	3.831	3.941	3.798
Activiteitenlasten personeel	26.094	26.583	25.808
Activiteitenlasten materieel	4.570	5.157	4.609
Totale Activiteitenlasten	30.664	31.740	30.417
Totale lasten	34.495	35.681	34.215
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	149	-831	7
Saldo rentebaten/-lasten	320	185	303
Saldo bijzondere baten/-lasten	22	-	19
Exploitatieresultaat	491	-646	329

De jaarrekening is gecontroleerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. en is voorzien van de goedkeurende accountantsverklaring.

Balance as of 31 December 2012 (after appropriation of profits)

In thousands of Euros

	31 Dec 2012	31 Dec 2011
Assets		
Tangible fixed assets:		
Building	-	-
Equipment and fittings	235	239
Renovation	2,933	496
Total fixed assets	3,168	735
Stocks	339	873
Accounts receivable	1,105	901
Liquid assets	14,744	15,135
Total floating assets	16,188	16,909
Total assets	19,356	17,644
Liabilities		
General reserve	1,011	1,011
Contingency reserve	2,000	2,000
Special purpose reserves	5,561	5,420
Special purpose fund OCW	4,478	4,128
Equity	13,050	12,559
Provisions	251	266
Short-term debts	6,055	4,819
Total liabilities	19,356	17,644

The annual report and accounts have been verified by PricewaterhouseCoopers Accountant N.V. and are accompanied by the auditors' report.

Functional income and expenditure account

In thousands of Euros

	account 2012	budget 2012	account 2011
Income			
Ticket sales	7,995	8,528	7,587
Other	233	238	315
Sponsoring	315	330	320
Other income	745	650	490
Total revenue	9,288	9,745	8,712
Structural subsidy OCW	24,950	24,866	25,426
Other subsidies/contributions from public sources	-	-	12
Other contributions from private sources	406	238	72
Total subsidies/contributions	25,356	25,104	25,510
Total income	34,644	34,850	34,222
Expenditures			
General costs: personnel	1,815	1,786	1,982
General costs: non-staff expenditure	2,016	2,155	1,816
Total general costs	3,831	3,941	3,798
Activity costs: personnel	26,094	26,583	25,808
Activity costs: non-staff expenditure	4,570	5,157	4,609
Total activity costs	30,664	31,740	30,417
Total expenditures	34,495	35,681	34,215
Balance from normal operations	149	-831	7
Balance of interest income/-expenditures	320	185	303
Balance of special income/-expenditures	22	-	19
Result	491	-646	329

Tableau de la troupe

Stichting/Foundation Het Muziektheater Amsterdam

Raad van Toezicht
Supervisory Board
Antony Burgmans
voorzitter/chairman

Else Bos
Jean-François van
Boxmeer
Victor Halberstadt
Sir Peter Jonas
Bernadette Langius
Barbara Leach
Jos Nijhuis

Directie
Management
Els van der Plas
algemeen directeur
general director

Pierre Audi
directeur opera
opera director

Ted Brandsen
directeur ballet
ballet director

Frans Huneker
adjunct-directeur
deputy director

De Nederlandse
Opera

Pierre Audi
directeur opera
opera director

Marc Albrecht
chef-dirigent
chief conductor

Artistieke zaken
Artistic affairs
Jesús Iglesias Noriega
hoofd/head

Dramaturgie
Dramaturgy
Klaus Bertisch

Zakelijke leiding
Business manager
Tanja Mlaker

Planning/Planning
Liesbeth Kruyt
hoofd/head

Muziekbibliotheek
Music library
Ed Versteeg
hoofd/head

Koor/Chorus
Thomas Eitler (a.i.)
artistiek leider/
artistic leader
Jannie Fransman-
van den Hogen
zakelijk leider/
chorus manager

Technische organisatie
Technical Organization

Frans Huneker
directeur/director

Decoratelier
Set workshop
Rolf Hauser
hoofd/head

Onderhoud
theatertechniek
Technical
maintenance
Dirk Bakker
hoofd/head

Toneel- en
belichtingsdienst
Stage services and
Lighting department

Hugo van Uum
hoofd/head

Fred Hendriks
adjunct-hoofd
deputy head

Pieter Huijgen
adjunct-hoofd
deputy head

AVC-dienst
AVC department
Hans-Willem de Haan
hoofd/head

Kostuums/
kap & grime
Costumes/
Wigs and make-up

Robby Duiveman
directeur/director
Kostuumafdeling Opera
Costume department
Opera

Hildegard Jöris
coördinator
kostuumproductie
supervisor costume
production

Kostuumafdeling Ballet
Costume department
Ballet

Oliver Haller
hoofd/head

Kap- en grimeafdeling
Wig and make-up
department
Alexander Kinds
hoofd/head

Centrale afdelingen
Central departments

Geïntegreerde planning
Integrated planning
Liesbeth Kruyt

Productie- en
voorstellingsleiding
Production and stage
management

Dein Schmidt
hoofd/head

Marketing,
Communicatie
en Verkoop
Marketing,
Communications
and Sales
Sandra Eikelenboom
hoofd/head

Fondsenwerving
en Relatiebeheer
Fundraising and
Relationship
management

Annette
Schneemann (a.i.)
hoofd/head

Educatie, Participatie
en Programmering
Education,
Participation and
Programming
Marga Wobma-Helmich
adjunct-directeur
deputy director

Financiën/Finance
Sandra Post
financieel manager
financial manager

Personeel en
organisatie
Human resources
Robert Knoester
hoofd/head

Facilitaire Dienst
Facilities
management
Martin Haars
hoofd/head

ICT & informatisering
ICT department
Wim Turksma
hoofd a.i./interim head

Publieksbegeleiding
en horeca
Front of house and
catering
Bas Schotsman
hoofd/head

Colofon/Colophon

Uitgave/A publication of

De Nederlandse Opera

Directeur opera

Opera director

Pierre Audi

Algemeen directeur

General director

Els van der Plas

Hoofredactie/Editor-in-chief

Tanja Mlaker

Tekstredactie/Text editor

Frits Vliegthart

Bijdragen/Contributors

Klaus Bertisch

Vroukje Boenk

Robert Knoester

Tanja Mlaker

Sandra Post

Mandy Romme

Frits Vliegthart

Marga Wobma-Helmich

Engelse vertalingen

English translations

Eileen Stevens

Grafisch ontwerp/Graphic design

Lex Reitsma

Opmaak/Layout

Mark Drillich

Productie/Production

Sander van der Duin

Fotografie

Photography

Clärchen & Matthias Baus: p. 47, 48, 70, 72, 73, 104, 106/107

Hans van den Bogaard: cover achterzijde, p. 24/25, 28, 37, 82, 85, 85, 98, 116/117

Marco Borggreve: p. 21, 52, 74, 76/77, 100, 102, 103

Michel Gantner: p. 44, 78

Anna van Kooij : p. 33

Michael Poelwijk: p. 80

Monika Rittershaus: cover voorzijde, p. 7, 8, 14, 16/17, 51, 58, 60, 61, 62, 64/65, 90, 92/93

Monika Rittershaus&Ruth Walz: p. 34, 42/43, 86, 88/89

Ruth Walz: p. 10/11, 38/39, 66, 68/69, 94, 96/97

Druk/Printing

SDA Print + Media

Binden/Binding

Boekbinderij Mosmans b.v., Pijnacker